

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

KLÁRA OLŠÁKOVÁ

Analýza sídelního systému v okrese Zlín

bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Marián Halás, PhD.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Katedra geografie
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Klára OLŠÁKOVÁ**

Studijní program: **B1501 Biologie**

Studijní obory: **Geografie**
Biologie

Název tématu: **Analýza sídelního systému okresu Zlín**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je sídelně-geografická analýza správního okresu Zlín, s důrazem na identifikaci a prostorové rozložení hlavních center a mezisídelních interakcí. Součástí práce budou některé z těchto analýz: historický vývoj obyvatelstva a sídel v regionu; základní demografická (příp. HG) charakteristika regionu; prostorová a velikostní struktura sídel (např. Zipfovou křivkou, příp. struktura podle obvodů ORP, podle zastoupení v jednotlivých velikostních kategoriích apod.); dojížděkové vazby a interakce v regionu; vazby regionu (centra regionu) na jiné okolní regiony (centra regionů) atd.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 10 000 - 12 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Bašovský, O., Mládek, J. Geografie obyvatelstva a sídel. Bratislava: UK, 1985
Hampl, M. Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Praha: UK, 2005
Hampl, M., Gardavský, V., Kühnl, K. Regionální struktura a vývoj systému osídlení v ČR. Praha: UK, 1987
Horská, P., Maur, E., Musil, J. Zrod velkoměsta: Urbanizace českých zemí a Evropa. Praha, Litomyšl: Paseka, 2002
Short, J. R. (ed.) Lidská sídla. 1. díl Velké geografické encyklopedie. Praha: Nakladatelský dům OP, 1994
Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. (eds.) Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008 - vybrané bakalářské a diplomové práce z katedry geografie PřF UP v Olomouci - data a materiály Českého statistického úřadu (www.czso.cz) - data o dojíždě do zaměstnání a škol v regionu, dostupné na: <http://dw.czso.cz/iPublMan/publikace.list.jsp?vecklic=06&uzeklic=99>.

Vedoucí bakalářské práce: Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 21. září 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 21. září 2009

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala sama pod vedením Doc. RNDr. Mariána Haláse, Ph.d. a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci, 28.04.2010

.....

podpis autora

Děkuji touto cestou vedoucímu práce Doc. RNDr. Mariánu Halásovi, Ph.d. za odborné vedení, cenné rady, ochotu a trpělivost při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD A CÍLE, METODIKA	7
1 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	9
2 MĚSTSKÁ SÍDLA	10
2.1 MĚSTSKÁ SÍDLA V OKRESE ZLÍN.....	10
2.2 VÝVOJ POČTU OBYVATEL V JEDNOTLIVÝCH MĚSTECH ZLÍNSKÉHO OKRESU.....	11
2.2.1 Vývoj bazických a řetězových indexů.....	12
2.2.2 Charekteristika jednotlivých měst a vzájemné postavení Otrokovic a Zlína	14
3 VENKOVSKÁ SÍDLA	23
3.1 VELIKOSTNÍ KATEGORIE VENKOVSKÝCH SÍDEL.....	23
3.1.1 Typy venkovských sídel	23
3.2 VENKOVSKÁ SÍDLA V OKRESE ZLÍN	24
3.2.1 Obyvatelstvo venkovských sídel	24
3.2.2 Srovnání počtu obyvatel ve venkově a ve městech.....	31
3.2.3 Typy půdorysů v obcích okrese Zlín	32
4 REGIONÁLNÍ STRUKTURA.....	35
4.1 OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ	35
4.1.1 Správní obvod obce s rozšířenou působností Zlín	35
4.1.2 Správní obvod obce s rozšířenou působností Luhačovice.....	37
4.1.3 Správní obvod obce s rozšířenou působností Vizovice.....	39
4.1.4 Správní obvod obce s rozšířenou působností Valašské Klobouky.....	40
4.1.5 Správní obvod obce s rozšířenou působností Otrokovice	42
4.1.6 Průběh Zipfovy křivky v okrese Zlín	43
4.2 GEOGRAFICKÁ ORGANIZACE SPOLEČNOSTI V ČR PODLE HAMPLA.....	44
4.3 EUROREGIONY.....	45
4.3.1 Euroregion Bílé - Biele Karpaty.....	46
4.4 MIKROREGIONY.....	49
4.4.1 Sdružení obcí mikroregionu Jižní Valašsko.....	51
4.4.2 Svazek obcí - Mikroregion Luhačovské Zálesí.....	52
4.4.3 Lukovské podhradí	52
4.4.4 Mikroregion Otrokovicko	53
4.4.5 Sdružení obcí mikroregionu Ploština	53
4.4.6 Mikroregion Vizovicko	53
4.4.7 Mikroregion Zlínsko	54
4.4.8 Dobrovolný svazek obcí - Mikroregion Slušovicko.....	54
4.5 NODÁLNÍ REGIONY V OKRESE ZLÍN	56
ZÁVĚR, SUMMARY	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝ ZDROJŮ.....	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD A CÍLE

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila analýzu sídelního systému v okrese Zlín z důvodu, že v okrese bydlím a zajímají mě procesy spojené se sídly a obyvatelstvem, které zde v minulosti probíhaly a stále probíhají. Cílem této práce bylo charakterizovat celý okres z hlediska fyzicko-geografického, dále pak charakteristika městských a venkovských sídel obecně a následně dané poznatky aplikovat na sídla ve zlínském okrese, rozlišit pojem město a venkov a popsat městská a venkovská sídla. U měst jsem vypracovala vývoj bazických a řetězových indexů, aby bylo zřejmé, jaký byl nárůst obyvatel ve všech letech sčítání lidu, tj. v období od roku 1869 až do roku 2001, s následnou charakteristikou všech deseti měst Zlínského okresu. U venkovských sídel jsem se zaměřila na jejich velikost, dle velikostních kategorií podle počtu obyvatel (do 200, 201 – 500, 501 – 1000, 1001 – 2000, 2001 – 3000, 3001 – 4000 a 4001 – 5000) a také na půdorys všech obcí v okrese, z nichž jsem vybrala typické příklady jednotlivých půdorysů, které jsem doložila leteckými snímky. Dalším cílem bylo charakterizovat jednotlivé obce s rozšířenou působností, mikroregiony a euroregion, které se nachází v oblasti okresu a mnohdy přesahují i jeho hranice. Poslední, ale neméně důležitým cílem bylo vytyčit spádové oblasti.

METODIKA

Bakalářskou práci jsem rozdělila na tři hlavní oddíly, těmi jsou městská sídla, venkovská sídla a regionální struktura. Nejprve bych zmínila použitou metodiku v kapitole městských sídel. Jednalo se o vývoj počtu obyvatelstva ve městech, zde jsem čerpala hlavně z webových stránek Českého statistického úřadu, konkrétně z historického lexikonu obcí. Počet obyvatel bylo nutné přepočítat na bazické (B_i) a řetězové (\check{R}_i) indexy. Přičemž výpočet bazického indexu se rovná podílu počtu obyvatel ve zkoumaném roce a počtu obyvatel v roce počátečním, vynásobený 100, abychom dostali výsledek v procentech. Bazický index tedy udává stav počtu obyvatel ve zkoumaném roce oproti roku počátečnímu. Naopak řetězový index udává počet obyvatel ve zkoumaném roce oproti roku předchozímu. \check{R}_i se tedy rovná podílu počtu obyvatel ve zkoumaném roce a počtu obyvatel v roce předchozím, výsledek je opět vynásobený 100.

Dále následovala charakteristika jednotlivých měst, při ní jsem čerpala zejména z webových stránek jednotlivých měst a stručná charakteristika vzájemného postavení města Zlína a Otrokovic s důrazem na dojížďku, kterou jsem zjistila také z webových stránek Českého statistického úřadu.

Druhá kapitola s názvem venkovská sídla, byla zpracována porovnáním počtu obyvatel za poslední čtyři cenzy (jedná se tedy o rok 1970, 1980, 1991 a 2001). Poté jsem venkovské sídla rozdělila do pěti velikostních kategorií (do 200 obyvatel, 201 – 500, 501 – 1000, 1001 – 2000, 2001 – 3000) a údaje zpracovala do grafů sloupcového typu. Následně jsem se zabývala jednotlivými typy půdorysů, přičemž jsem každou obec vyhledala na mapovém serveru www.mapy.cz a u obcí, které vykazovaly znaky typických příkladů půdorysů, jsem použila letecké snímky.

Třetí kapitola se týká regionální struktury. Při vytyčení mikroregionů a euroregionů jsem informace čerpala z Regionálního informačního servisu a webových stránek jednotlivých mikroregionů a euroregionu. Dále jsem se zabývala jednotlivými obcemi s rozšířenou působností u nichž jsem Zipfovou křivkou nastínila rozložení a velikost sídel. Zipfova křivka je pouze doplňková metoda, která se většinou používá větších celků, např. u států. Její výpočet je následující, nejprve je potřeba zjistit počet obyvatel v jednotlivých obcích P (opět zjištěno ze stránek ČSÚ) a seřadit sídla podle velikosti od největšího po nejmenší. Největší sídlo je tedy první v pořadí (P1), druhé největší sídlo (P2) je druhé v pořadí atd. První sídlo je zároveň rovno teoretickému počtu obyvatel (T1), druhé největší sídlo se vypočítá jako $P2 = T1 / 2$, třetí jako $P3 = T1 / 3$ atd. Následně bylo potřeba data vložit do grafu bodového typu a na osách x a y zadat logaritmické měřítko. Dále jsem zpracovala spádové oblasti, dojížďky do zaměstnání (data z webových stránek ČSÚ). Spádové centrum je takové, kde mají spád alespoň tři obce. Poté jsem zpracovala mapu v programu ArcView.

Pro základní část textu a jeho závěrečnou kompozici jsem použila Microsoft Word, na tvorbu grafů byl použit Microsoft Excel a veškeré dílčí výsledky byly spočítány na kalkulačce. Letecké snímky byly staženy z webové stránky www.mapy.cz a upraveny v programu malování.

1 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Z pohledu fyzickogeografické charakteristiky se na utváření sídelního systému v okrese Zlín podílí zejména geomorfologie. Klimatické podmínky a hydrologie se na tak malém území nijak zvlášť neprojevují.

Okres Zlín je součástí Zlínského kraje, který leží na východním území ČR, na jihozápadě sousedí s Jihomoravským krajem, na severozápadě s Olomouckým krajem a na severu s Moravskoslezským krajem. Samotný okres obklopuje ze severovýchodu okres Vsetín, z jižní strany ho lemuje okres Uherské Hradiště a na západě sousedí s okresem Kroměřížským. Z geologického hlediska náleží okres do vnějších Západních Karpat, které vznikly ve druhohorách a třetihorách alpínským vrásněním, díky němuž se zde vyskytuje značně kopcovitý terén¹.

Okres Zlín má členitý charakter a jeho součástí je hned několik významných pohoří, na západě ho lemují Chřiby s nejvyšším vrcholem Brdo (587m.), v oblasti okolo města Vizovice vyčínívá Vizovická vrchovina, na východě se rozprostírají Javorníky s nejvyšším vrcholem Velký Javorník (918m) a na jihu se nachází Bílé Karpaty s nejvyšší horou Velká Javořina (970m) - ty tvoří rovněž přirozenou hranici mezi okresem a Slovenskou republikou.

Z významných řek zde zasahuje pouze malou částí řeka Morava, protéká městem Napajedla a společně s Hornomoravským a Dolnomoravským úvalem zde vzniklá Napajedelská brána- jedno z mála míst, kde se lidé už od pradávna mohly živit zemědělstvím, jelikož je zde kvalitní půda- v oblasti úvalů se nachází jak černozem, tak i hnědozem a v okolí řeky Moravy také se vyskytují také lužní půdy. Na zbytku území je půda převážně minerálně chudá s nedostatkem humusu². Dalším vodním tokem je řeka Dřevnice, která protéká městem Zlín a vlévá se do Moravy.

¹ *Zlínsko*. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4

² ČSÚ [online]. © 2009 [cit. 2010-02-20]. Charakteristika kraje. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>.

2 MĚSTSKÁ SÍDLA

Městská sídla se vyznačují zejména velkou koncentrací obyvatelstva na relativně malé ploše a nezemědělským charakterem. Setkáváme se zde se specifickými formami městského života, jako je rozmanitost ekonomické a sociální činnosti lidí, vysokou prostorovou mobilitou obyvatelstva (možnost výběru bydliště, pracoviště, služeb), pravidelnou pracovní dobou a možností plánovitého využití volného času. Podle dnešní právní úpravy za město považujeme takové sídlo, které má více jak 3000 obyvatel a předseda Poslanecké sněmovny mu udělí městský status. Ne všechna města v ČR splňují hraniční limit tří tisíc obyvatel, řada menších obcí získala městský statut ještě v době starší právní úpravy, kdy nebyly předpisy na počet obyvatel tak přísné. Přesnějším kritériem vymezení města je tedy statistické hledisko, které vychází z počtu obyvatel sídla, případně z počtu obyvatel v kombinaci s jinými přesně měřitelnými znaky (podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech, vybavenost sídla, a podobně).

Geografové se shodují na tom, že sídlo, které má být považováno za město musí splňovat jisté požadavky na vnější vzhled (tzv. vnější znaky města) a na vlastnosti a chování svých obyvatel (tzv. vnitřní znaky města). Mezi vnější znaky patří: soustředěný půdorys, uzavřené a zřetelné jádro, větší počet neobývaných budov, jako jsou kostely, továrny a jiné, funkční diference zastavěné plochy (obytná část, výrobní část a podobně). Vnitřní znaky symbolizuje vysoký stupeň koncentrace obyvatelstva, různorodost hospodářských činností a městských funkcí, plně vyvinutá středisková funkce města³.

2.1 Městská sídla v okrese Zlín

Ve Zlínském okrese se nachází 89 obcí - z nichž 10 má status města, těmi jsou: Brumov-Bylnice, Valašské Klobouky, Slavičín, Vizovice, Luhačovice, Napajedla, Slušovice, Otrokovice, Zlín a Fryšták. Celému okresu vévodí město Zlín, dalšími významnými průmyslovými a dopravními uzly jsou Otrokovice, Napajedla, Vizovice, Valašské Klobouky a Brumov -Bylnice. Území Zlínského okresu je hustě zalidněno, na 1km² žije průměrně 184

³ BRYCHTOVÁ, Šárka; FŇUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie 1. díl, Geografie obyvatelstva, Geografie sídel*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007. 127 s.

obyvatel, což je o 54 obyvatel víc než činí republikový údaj. Dle údajů z posledního sčítání lidu (z roku 2001) je nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnáno v průmyslu a to 34,8%, konkrétně ve výrobě pryžových a plastových výrobků, ve strojírenství a tradičně v obuvnické výrobě. Zemědělství zaměstnává pouhých 2,7% ekonomicky aktivních osob. Větší podíl obyvatel pracuje v oblasti obchodu, stravování a ubytování, v sociální činnosti a ve stavebnictví. Podle úřadů práce k 31.12.2008 zde míra registrované nezaměstnanosti dosahovala 5,09% a pohybovala se tak 0,87 procentního bodu pod úrovní České republiky. K 31. 12. 2008 připadalo v okrese Zlín na volné pracovní místo 7,4 uchazečů⁴ (ČSÚ, charakteristika okresu).

2.2 Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých městech Zlínského okresu

Ve sledovaných obdobích (jednotlivá sčítání lidu v letech 1869- 2001) nepozorujeme žádné extrémní výkyvy počtu obyvatel, ovšem s výjimkou Otrokovic a Zlína. V uvedených městech se počet obyvatel zvýšil i několikanásobně, zejména v letech 1930 a 1950. Pozorovanou změnu zvýšeného počtu obyvatel připisujeme zejména Tomáši Baťovi, který zlínský region velmi významně ovlivnil a jeho působení je zde patrné do dnes. Naopak města jako Fryšták, Vlašské Klobouky a Vizovice se vychylují téměř minimálně. Mírně zvýšený nárůst pozorujeme například u města Luhačovic- zde sehrál významnou roli hlavně rozvoj lázní a cestovního ruchu a s tím spojená zvýšená nabídka pracovních míst.

⁴ Český statistický úřad [online]. © 2010 [cit. 2010-03-29]. Okres Zlín. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_zlin.

2.2.1 Vývoj bazických a řetězových indexů

Z vývoje bazických a řetězových indexů můžeme pozorovat, k jakému nárůstu počtu obyvatel v jednotlivých městech Zlínského okresu došlo.

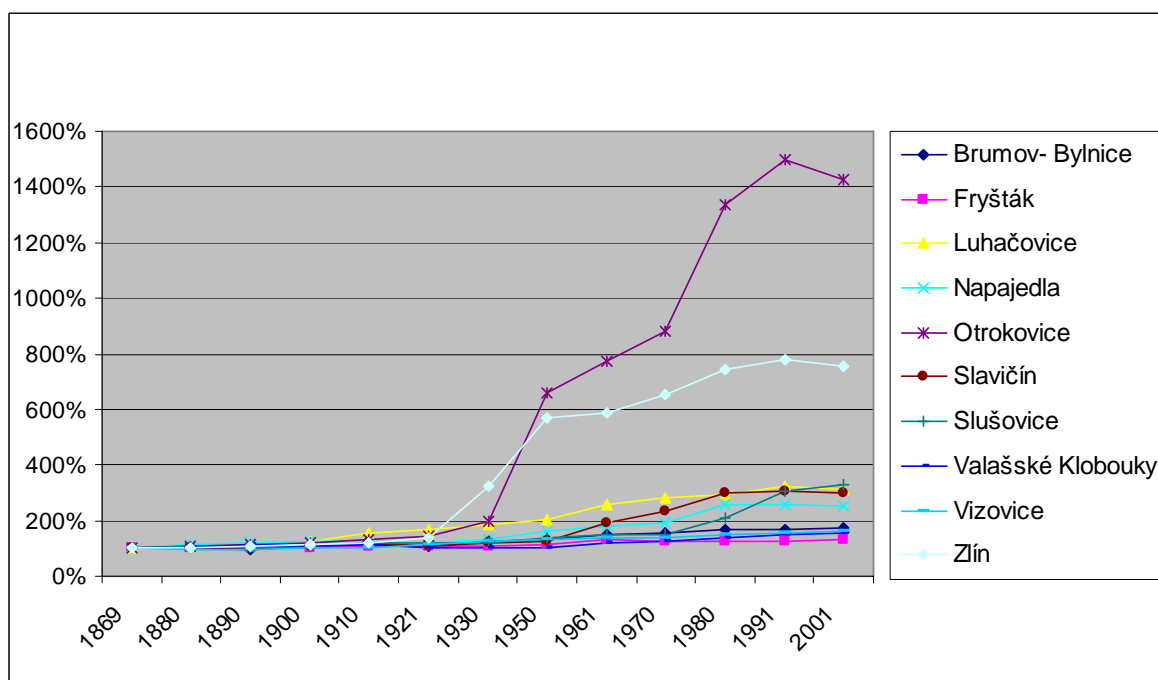
Tab. č. 1: počet obyvatel v jednotlivých městech v letech 1869- 2001

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Brumov-Bylnice	3495	3607	3297	3844	4009	3824	4394	4505	5225	5532	5795	5924	6091
Fryšták	2694	2719	2750	2709	2953	2836	2881	3059	3466	3390	3446	3299	3473
Luhačovice	1816	1955	2068	2267	2867	3005	3362	3737	4733	5062	5378	5828	5621
Napajedla	3041	3404	3601	3769	3793	3600	3922	4848	5463	5790	7747	7784	7607
Otrokovice	1351	1489	1545	1629	1752	1927	2645	8929	10486	11925	18082	20267	19261
Slavičín	2365	2387	2450	2606	2797	2608	2837	3033	4503	5478	7016	7197	7159
Slušovice	907	955	930	973	1061	1086	1091	1246	1375	1369	1902	2760	2985
Valašské Klobouky	3364	3509	3764	3689	3727	3446	3364	3363	4026	4218	4692	5028	5191
Vizovice	2834	2784	2757	2841	2895	3178	3495	3717	3981	3843	4251	4355	4501
Zlín	10703	11172	11295	11894	12912	14470	34348	61022	63038	70252	79519	83126	80854

Zdroj: historický lexikon obcí 1869- 2001 České republiky, 1.díl. Praha, ČSÚ 2006

Tab. č. 2: hodnoty bazických indexů

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Brumov-Bylnice	100%	103%	94%	110%	115%	109%	126%	129%	150%	158%	166%	170%	174%
Fryšták	100%	101%	102%	101%	110%	105%	107%	114%	129%	126%	128%	123%	129%
Luhačovice	100%	108%	114%	125%	158%	166%	185%	206%	260%	279%	296%	321%	310%
Napajedla	100%	112%	118%	124%	125%	118%	129%	159%	180%	190%	255%	256%	250%
Otrokovice	100%	110%	114%	121%	130%	143%	196%	661%	776%	883%	1338%	1500%	1426%
Slavičín	100%	101%	104%	110%	118%	110%	120%	128%	190%	232%	297%	304%	302%
Slušovice	100%	105%	103%	107%	117%	120%	120%	137%	152%	151%	210%	304%	329%
Valašské Klobouky	100%	104%	112%	110%	111%	102%	100%	100%	120%	125%	139%	150%	154%
Vizovice	100%	98%	97%	100%	102%	112%	123%	131%	140%	136%	150%	153%	159%
Zlín	100%	104%	106%	111%	120%	135%	321%	570%	589%	656%	743%	777%	755%

Obr. č. 1 vývoj bazických indexů ve městech Zlínského okresu v letech 1869 – 2001

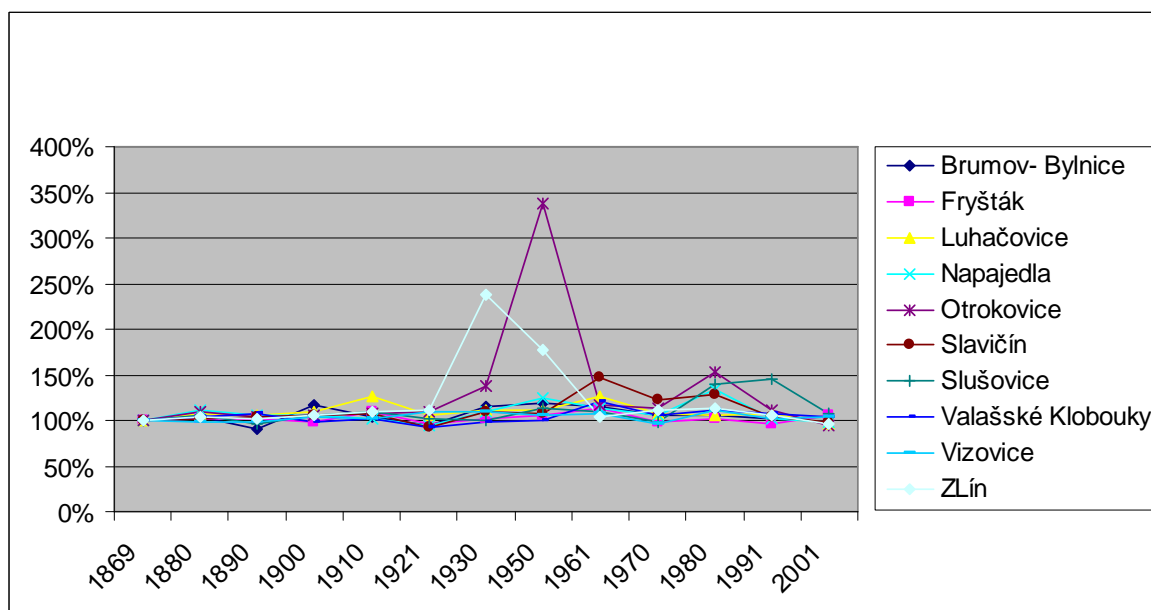
Tab č. 3: počet obyvatel v jednotlivých městech v letech 1869- 2001

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Brumov-Bylnice	3495	3607	3297	3844	4009	3824	4394	4505	5225	5532	5795	5924	6091
Fryšták	2694	2719	2750	2709	2953	2836	2881	3059	3466	3390	3446	3299	3473
Luhačovice	1816	1955	2068	2267	2867	3005	3362	3737	4733	5062	5378	5828	5621
Napajedla	3041	3404	3601	3769	3793	3600	3922	4848	5463	5790	7747	7784	7607
Otrokovice	1351	1489	1545	1629	1752	1927	2645	8929	10486	11925	18082	20267	19261
Slavičín	2365	2387	2450	2606	2797	2608	2837	3033	4503	5478	7016	7197	7159
Slušovice	907	955	930	973	1061	1086	1091	1246	1375	1369	1902	2760	2985
Valašské Klobouky	3364	3509	3764	3689	3727	3446	3364	3363	4026	4218	4692	5028	5191
Vizovice	2834	2784	2757	2841	2895	3178	3495	3717	3981	3843	4251	4355	4501
Zlín	10703	11172	11295	11894	12912	14470	34348	61022	63038	70252	79519	83126	80854

Zdroj: historický lexikon obcí 1869- 2001 České republiky, 1.díl. Praha, ČSÚ 2006

Tab. č. 4: hodnoty řetězových indexů

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Brumov-Bylnice	100%	103%	91%	117%	104%	95%	115%	118%	116%	106%	105%	102%	103%
Fryšták	100%	101%	101%	99%	109%	96%	102%	106%	113%	98%	102%	96%	105%
Luhačovice	100%	108%	106%	110%	126%	105%	112%	111%	127%	107%	106%	108%	96%
Napajedla	100%	112%	106%	105%	101%	95%	109%	124%	113%	106%	134%	101%	98%
Otrokovice	100%	110%	104%	105%	108%	110%	137%	338%	117%	114%	152%	112%	95%
Slavičín	100%	101%	103%	106%	107%	93%	109%	107%	148%	122%	128%	103%	99%
Slušovice	100%	105%	97%	105%	109%	102%	100%	114%	110%	99%	139%	145%	108%
Valašské Klobouky	100%	104%	107%	98%	101%	92%	98%	100%	120%	105%	111%	107%	103%
Vizovice	100%	98%	99%	103%	102%	110%	110%	106%	107%	97%	111%	102%	103%
Zlín	100%	104%	101%	105%	109%	112%	237%	178%	103%	111%	113%	105%	97%

Obr. č. 2 vývoj řetězových indexů ve městech Zlínského okresu v letech 1869 – 2001

2.2.2 Charakteristika jednotlivých měst a vzájemné postavení Otrokovic a Zlína

Jak již bylo zmíněno, ve Zlínském okrese se nachází deset měst. Jedná se zejména o malá města do dvaceti tisíc obyvatel, jimž dominuje téměř osmdesátitisícový Zlín, který tvoří

přirozenou spádovou oblast nejen Zlínském okrese, ale i celému Zlínskému kraji. Za povšimnutí stojí vzájemná poloha největších měst Zlínského okresu a to Zlína a Otrokovic, jejich vzdálenost je přibližně 11 kilometrů, takže můžeme hovořit o tom, že tvoří jakési souměstí. Obě města jsou propojena hustou trolejbusovou sítí a ve všední dny tudy pravidelně každých 6- 10 minut trolejbusy jezdí. Propojena jsou města i v noci a to nejen trolejbusy, ale i městskou hromadnou dopravou. Trolejbusová doprava mezi městy začala být v provozu krátce po roku 1945, kdy došlo k rozšíření vozového parku. V roce 1983 Zlín jako první v zemi částečně zavedl integrovaný dopravní systém (MHD propojená se železnicí a regionální autobusovou dopravou)⁵.

Zajímavé jsou i obrovské toky lidí, kteří pravidelně pendlují mezi těmito městy. Ze Zlína do Otrokovic vyjíždí 2 181 lidí dojíždějících do zaměstnání, z toho 2 052 denně. Studentů, žáků a učňů zde jezdí 599. Celkem tedy ze Zlína do Otrokovic jezdí 2 780 osob, z toho denně jezdí 2 552. Naopak z Otrokovic jezdí do Zlína 2666 osob dojíždějících do zaměstnání a 544 studentů, žáků a učňů. Z toho vyplývá, že z Otrokovic do Zlína jezdí 3 210 lidí. Z odvětví ekonomické činnosti jednoznačně dominuje průmysl, ze Zlína do Otrokovic jezdí 1 154 a z Otrokovic do Zlína 1 035 osob⁶.

Následuje stručná charakteristika všech deseti měst v okrese Zlín

Zlín- město Zlín se stalo statutárním městem 1. ledna 2001. Žije zde 77 803 obyvatel (stav k 31.12.2008), rozkládá se na ploše více než 11 885ha a je průmyslově - podnikatelským centrem jižní Moravy. Poloha Zlína je značně nevýhodná, leží relativně stranou od hlavních dopravních tahů. Vzhledem k tomu, že k nejvýraznějšímu rozvoji došlo až ve dvacátém století, kdy již byla vystavěná železnice, tak město neleží na žádném významném železničním tahu. Městem prochází pouze jednokolejka vedoucí do Otrokovic, přičemž železniční stanice v Otrokovicích tak plní úlohu hlavního železničního terminálu pro celou zlínskou aglomeraci. Dalším neopomenutelným důvodem byly neuskutečněné dopravní projekty firmy Baťa. A neméně důležitou roli na dopravní obslužnosti Zlína sehrál rozpad

⁵ *Zlínský kraj*. Praha : ACR Alfa, s.r.o., 2006. 351 s. ISBN 80-86408-14-0.

⁶ Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 : Dojíždka do zaměstnání a do škol*. Okres Zlín. Praha : ČSÚ, 2003. 111 s.

Československa v 1993, kdy se celá oblast stala pohraniční oblastí a rozvoj dopravních tahů v tomto regionu se dostal na okraj zájmu investiční politiky státu⁷.

Důležitým mezníkem zlínské historie se stal rok 1894, kdy zde byla založena obuvnická firma rodiny Baťových. Díky zcela výjimečnému růstu a prosperitě firmy a vlivu Tomáše Bati, který byl též starostou města, se stal Zlín v meziválečném období moderním městským centrem, vynikající architektonickým stylem i životním tempem. Enormní meziválečná stavitelská činnost T. Bati a jeho týmu renomovaných architektů (J. Kotěry, F. L. Gahury M. Lorence, V. Karfíka) proměnila pětitisícové městečko v aglomeraci unikátní funkcionalistické architektury s 43 500 obyvateli⁸. Z hlediska architektury je zlínská aglomerace jediná homogenní lokalitu v celém Zlínském kraji. Bylo to dáno strategií Tomáše Bati, který zcela záměrně budoval – od velkorysého urbanistického plánu až po poslední dělnický domek – vizi corporate identity svého průmyslového města v zahradách a cílevědomým sociálním programem a stratifikací, kterým navždy vtisknul městu a okolí jednotící charakter⁹.

V roce 1989 nastal ve Zlíně prudký růst podnikatelsko - obchodních aktivit, které dnes převyšují republikový průměr¹⁰. Z průběhu bazických indexů pozorujeme, že počet obyvatel se od roku 1930 stále zvyšuje. K extrémnímu nárůstu došlo zejména kolem roku 1930 a 1950. Rok 1938 byl pro Zlín rokem největšího rozkvětu, Tomáš Baťa si před svou smrtí vybral za svého nástupce nevlastního bratra Jana Antonína Baťu. Ten, přestože probíhala celosvětová krize, dokázal firmu nejenom udržet, ale také rozvíjet. V padesátých letech minulého století proběhla ve Zlíně masová výstavba bytových domů a sídlišť, z nichž dominantu tvoří sídliště Jižní svahy, kde je dnes soustředěna významná část obyvatelstva. Výstavba na jižních svazích proběhla v 70. a 80. letech, jednalo se o několik terasových

⁷ *Wikipedie : otevřená encyklopedie* [online]. ©2010 [cit. 2010-04-23]. Zlín. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zl%C3%ADn#Doprava>>.

⁸ *Zlín. Oficiální stránky města Zlína* [online]. ©2008 [cit. 2010-03-13]. Historie a současnost města. Dostupné z WWW: <http://www.zlin.eu/page/18.historie-a-soucasnost-mesta/>

⁹ ŠPELDA, Vladimír (ed.) a kolektiv. *Slavné vily Zlínského kraje*. Praha : FOIBOS a.s., 2008. 222 s. ISBN 978-80-87073-08-7.

¹⁰ *Zlín. Oficiální stránky města Zlína* [online]. © 2008 [cit. 2010-03-13]. Historie a současnost města. Dostupné z WWW: <http://www.zlin.eu/page/18.historie-a-soucasnost-mesta/>

rodinných domů a zejména panelové domy, kde dnes žije kolem 22 500 obyvatel¹¹. V roce 2001 byla ve Zlíně založena samostatná vysoká škola - Univerzita Tomáše Bati. Sídli zde řada významných úřadů a institucí, jako například Krajský úřad Zlínského kraje, Okresní ředitelství policie ČR, Okresní soud ve Zlíně, Baťova krajská nemocnice, apod. Vybudována byla široká síť hotelů, nákupních středisek a dalších služeb. Své sídlo zde mají společnosti se zaměřením na strojírenství, zástupci gumárenského a plastikářského průmyslu a několik desítek výrobců obuvi. V roce 2001 vznikla také ve východní oblasti Zlína nová průmyslová zóna, kterou rychle zaplnili domácí i zahraniční investoři, kteří se zabývají jednak vývojem a distribucí potřeb pro domácnost a také potřebami pro automobilový průmysl, zpracováním plastů či obráběním kovů.¹²

Otrokovice: město se rozprostírá na ploše 1961ha, leží na rozhraní tří regionů Valašska, Slovácka a Hané, žije zde 18 538 obyvatel. Vzniklo spojením dvou samostatných vesnic Otrokovice a Kvítkovice a místní části Bahňák (dříve obec Baťov). Díky své poloze jsou městem meziregionálním, přirozenou spádovou oblastí, křižovatkou sfér a vlivů. Mají velmi výhodnou i dopravní polohu, střetávají se zde hned čtyři dopravní cesty - železniční, silniční, letecká a říční. Díky výše zmíněným aspektům můžeme tvrdit, že Otrokovice jsou dopravním a obchodním terminálem Zlínského kraje. Z průběhu bazických a řetězových indexů můžeme vypočítat několikanásobný nárůst počtu obyvatel a to zejména v letech 1930 a 1950. Ve 30. letech 20. století zaznamenaly Otrokovice bouřlivý rozvoj hlavně z toho důvodu, že zde začal Tomáš Baťa budovat pomocné závody a leteckou výrobu své Zlínské firmy, vyrostla zde nová průmyslová čtvrť a počet obyvatel vzrostl čtyřikrát, oproti roku 1930, kdy zde žilo zhruba 2 600 obyvatel, v roce 1950 jich bylo už více než 8 000. K další průmyslové expanzi došlo v 70. a 80. letech 20. století v době rozmachu gumárenství dnešního podniku Barum Continental, počet obyvatel se zdvojnásobil. V té době v Otrokovicích proběhla také mohutná bytová výstavba. Mezi významné průmyslové pod-

¹¹ *Zlín- funkcionalistické město v zahradách* [online]. ©2008 [cit. 2010-03-29]. ZAHRADA- PARK- KRAJINA. Dostupné z WWW: http://www.zahrada-park-krajina.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=101:zlin-funcionalisticke-msto-v-zahradach-&catid=65:042009&Itemid=138.

¹² *Zlínský kraj : města a obce Zlínského kraje*. [s.l.] : PROXIMA Bohemia s.r.o., 2005. Zlín, s. 249.

niky patří v současné době Barum Continental a společnost Moravan, která je zaměřena na výrobu sportovních značek letadel¹³.

Luhačovice: nachází se asi 15km jihovýchodně od Zlína, leží v nadmořské výšce 253m, na ploše 3 300ha a žije zde 5 368 obyvatel. Město je významné hlavně z hlediska cestovního ruchu. Co se týká vývoje počtu obyvatel můžeme pozorovat v posledních padesáti letech mírně stoupající trend, což přisuzujeme zejména rozvoji lázeňských služeb. Díky hojnému výskytu minerálních pramenů se zařadily mezi nejvýznamnější lázeňská místa v české republice. Na teritoriu lázní vyvěrá 17 hydrouhličitanochloridosodných pramenů a jeden sirný pramen. Léčí se zde onemocnění dýchacího ústrojí, trávicího ústrojí, nemoci z poruch látkové výměny, poruchy pohybového aparátu, nemoci oběhového ústrojí a nemoci onkologické¹⁴.

Město je typické svou architekturou. Architekt Dušan Jurkovič zde vytvořil unikátní soubor secesních lázeňských domů, inspirovaných lidovým stavitelstvím¹⁵.

Valašské Klobouky: město je součástí Bílých Karpat, biosferické rezervace UNESCO. Leží v nadmořské výšce 405m, zabírá plochu 2 693ha a žije zde 5 139 obyvatel. Valašské Klobouky prosluly jako velké soukenické centrum, největší slávu toto řemeslo a s ním i město zažilo na přelomu 18. a 19. století. Město je přirozeným spádovým centrem jižního Valašska a tato poloha i síť potřebných úřadů, školních i předškolních zařízení, zdravotnických služeb, kulturních institucí, bank, rekreačních zařízení a hotelů se odrazila v získání statusu městského úřadu s rozšířenou působností roku 2002. Charakter spádové oblasti dotvářejí střední školy: gymnázium a obchodní akademie, střední odborné učiliště a praktická škola. Dále se zde nachází základní, základní umělecká škola, zvláštní škola a dětský domov. Z průběhu bazických indexů je patrné, že počet obyvatelstev se v jednotlivých le-

¹³ *Oficiální stránky města Otrokovice* [online]. ©2010 [cit. 2010-03-29]. Historie. Dostupné z WWW: http://www.otrokovice.cz/newwebotr/body_pristupny_web/historie/h_hist.aspx?menu=8

¹⁴ *Zlínský kraj : města a obce Zlínského kraje*. [s.l.] : PROXIMA Bohemia s.r.o., 2005. Zlín, s. 249.

¹⁵ ŠPELDA, Vladimír (ed.) a kolektiv. *Slavné vily Zlínského kraje*. Praha : FOIBOS a.s., 2008. 222 s. ISBN 978-80-87073-08-7.

tech sčítání lidu zvyšuje, což způsobila zejména zvýšená nabídka pracovních míst. Po odeznění hospodářské krize ve 30. letech 20. století se obnovilo podnikání, ve Valašských Kloboukách to byly zejména továrny Pal Magneton a Igla. Nemalý podíl na zvýšeném počtu obyvatel měly také průmyslové podniky v okolních městech- především založení Zbrojovky v Bohuslavicích nad Vlání, elektrotechnická továrna MEZ v Brumově –Bylnici a Vlárské strojírny ve Slavičíně.¹⁶

Napajedla: město leží na hranici Hornomoravského a Dolnomoravského úvalu v nadmořské výšce kolem 200m. Rozprostírá se na ploše 1 980ha, kde žije 7 528 obyvatel. Město je většinou rozloženo po levé straně řeky Moravy. Po pravé straně běží významné komunikační tepny, silnice Přerov – Břeclav a železniční trať¹⁷. Má příhodnou polohu pro zemědělství, jelikož zde protéká řeka Morava a vzniká místo označované jako Napajedelská brána - údolí s velmi příznivými životními podmínkami, díky tomu se většina obyvatel od pradávna živila zemědělstvím. Dokonce se zde dařilo i vinné révě, kterou obyvatelé pěstovali na stráních nad řekou. Výrazná část obyvatel se živí zemědělstvím dodnes, z průmyslu zde sídlí podnik Fatra, výrobce širokého sortimentu plastických hmot.¹⁸

Brumov – Bylnice: město, leží v údolí říčky Brumovky v Bílých Karpatech v nadmořské výšce 330m, asi 5km jižně od Valašských Klobouk a je posledním městem na území české republiky. Rozprostírá se na ploše 5615ha a žije zde 5 905 obyvatel. Zmínka o Brumově je již od roku 1503, ale až v roce 1964 se k němu připojila Bylnice a získal tak status města. V roce 1976 byly připojeny ještě obce Svatý Štěpán a Sidonie¹⁹.

¹⁶Město Valašské Klobouky [online]. ©2005 [cit. 2010-03-29]. Historie Valašských Klobouky a jižního Valašska. Dostupné z

WWW:http://www.valasskeklobouky.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=17631&id_org=17631&id=1432&p1=1937

¹⁷ Zlínsko. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4.

¹⁸Město Napajedla [online]. ©2010 [cit. 2010-03-29]. Historie Města. Dostupné z WWW:
<http://www.napajedla.cz/oficialni-prezentace/mesto-napajedla/historie-mesta/#96>.

¹⁹ Zlínsko. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4.

Už v dobách vzniku Československa v roce 1918 vedla městem Vlárská trať , spojující Uherské Hradiště , Vlárský průmysk a Slovensko.

Z významných průmyslových podniků zde byl zejména pivovar, který byl roku 1948 znárodněn a v devadesátých letech byla výroba přesunuta mimo město, dalším významným průmyslovým závodem byl závod MEZ Brumov (nyní TRYODIN MEZ Brumov), který byl v konkurzu, během něhož došlo ke vzniku menších subjektů, z nichž některé pokračují ve výrobě dodnes²⁰.

Slavičín: město se nachází v předhůří Bílých Karpat v nadmořské výšce přibližně 370m. Zaujímá plochu 3 372ha a žije zde 6 916 obyvatel. Z hlediska vývoje počtu obyvatel pozorujeme nepatrný nárůst ve 30. letech 20. století, kdy se po odeznění hospodářské krize oživilo podnikání (Pivečkova výroba obuvi a koželužská výroba) a otevřela se zbrojovka v Bohuslavicích²¹. V roce 1960 vidíme výrazný nárůst počtu obyvatel v této době byly ve Slavičíně dokončeny výstavby sídliště Vlára²². Má velmi dobré silniční spojení, prochází jím dopravní tahy z Vizovic na Vlárský průmysk, z Bojkovic na Valašské Klobouky a jedna z nejstarších komunikací, spojující Slavičín a Luhačovice. Město také leží na tzv. vlárské dráze vedoucí z Brna přes Uherský Brod do Trenčianské Teplé²³.

V posledních letech je stav obyvatelstva konstantní. Stejný trend pozorujeme u většiny měst ve Zlínském okrese.

Slušovice: město leží 5 kilometrů severozápadně od Vizovic, v nadmořské výšce 275m. Žije zde 2 973 obyvatel a zaujímá nejmenší plochu ze všech zlínských měst- pouhých 714ha. Nachází se ve správním obvodu ORP Vizovice. V letech 1869- 2001 se počet obyvatel zvýšil z původních 900 až na necelé 3 000. Nárůst způsobil zejména rozvoj místního

²⁰ *Město Brumov- Bylnice* [online]. ©2007 [cit. 2010-03-29]. Historie. Dostupné z WWW: <http://www.brumov-bylnice.cz/cz/obec/samosprava/historie/>.

²¹ *Město Valašské Klobouky* [online]. ©2005 [cit. 2010-03-29]. *Historie Valašských Klobouky a jižního Valašska*. Dostupné z WWW: http://www.valasskeklobouky.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=17631&id_org=17631&id=1432&p1=1937.

²² *Slavičín oficiální stránky města* [online]. ©2008 [cit. 2010-03-29]. Historie města. Dostupné z WWW: <http://www.mesto-slavicin.cz/cs/mesto-slavicin/historie/clanky-a-dokumenty-o-historii/historie-mesta-v-letopoctech.html>

²³ *Zlínsko*. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4.

zemědělského družstva. Existence družstva nabízela nejenom pracovní příležitosti, ale také možnost získání bydlení. Bylo zde vybudováno sídliště, průmyslové zóny a také například dostihový areál nebo čtyřproudová příjezdová komunikace. Po roce 1989 došlo k rozpadu zemědělského družstva, ale řada větších firem, které byly založeny v souvislosti s existencí místního agrokombinátu fungují dodnes. Jedná se zejména o formy podnikající v oborech výpočetní techniky, informatiky, dřevozpracujících a kovozpracujících výroby a jiné²⁴. Železniční spojení s okolím není, pouze autobusové²⁵.

Vizovice: město, které leží 15km od Zlína v nadmořské výšce 296m, se rozkládá v široké kotlině obklopené kopci. Nad městem se tyčí Janova hora²⁶. Zaujímá plochu 2 855ha a žije zde 4 636 obyvatel. Z průběhu bazických indexů pozorujeme trvalý nárůst počtu obyvatel. Pro rozkvět Vizovic měly velký význam řemesla a rozvoj průmyslu. Velkou tradici zde mělo zejména pivovarnictví a páleníctví, které se datuje od 18. století, kdy zde bylo už devět pálenic. Dnes je ve Vizovicích kromě světoznámé pálenice a skláren také spousta firem, jež se zabývají elektrotechnikou, výrobou stavebních a obytných buněk, výrobou nábytku a podobně²⁷.

Vizovice leží na hlavním silničním tahu ze Zlína na Vsetín. Vizovicemi prochází silnice na Valašskou Polanku.²⁸

Fryšták: město leží v nadmořské výšce 271m, v kotlině na jihozápadě Hostýnských vrchů asi 8km severně od Zlína. Počet obyvatel 3656 k roku 2008. Celková rozloha je 2 417ha. Městem protéká Fryštácký potok, na kterém je pod obcí postavena vodárenská nádrž, která je zdrojem pitné vody pro celý Zlín²⁹. Také v tomto městě se setkáme s mírným nárůstem

²⁴ *Vítejte u nás ve Slušovicích* [online]. ©2005 [cit. 2010-03-29]. Slušovice- historie. Dostupné z WWW: <http://www.slusovice.cz/page/1892/>.

²⁵ *Zlínsko*. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4.

²⁶ tamtéž

²⁷ *Zlínský kraj : města a obce Zlínského kraje*. [s.l.] : PROXIMA Bohemia s.r.o., 2005. Zlín, s. 249.

²⁸ *Zlínsko*. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4.

²⁹ tamtéž

počtu obyvatel. V dnešní době zde vyrůstají objekty mnoha firem Solar-technik, SIMCAR, BESI, MAVVA, MARBO a další.

3 VENKOVSKÁ SÍDLA

V tradičním pojetí byla za venkovská sídla považována taková sídla, ve kterých se převážná většina obyvatelstva živí zemědělstvím. V současnosti pod pojmem vesnice nebo venkovské osídlení rozumíme taková sídla, která nejsou městy bez ohledu na to, zda se živí zemědělstvím či nikoliv. Mají rozmanitou velikost i vnější podobu. Skládají se z budov obytných, hospodářských a ze zemědělsky obdělávaných ploch. Většinu zemědělské půdy patřící k venkovskému sídlu tvoří takzvaná plužina, což je nejenom veškerá orná půda, ale také louky, lesy a pastviny, které se nacházejí v souvisle rozparcelované ploše polí.

3.1 Velikostní kategorie venkovských sídel³⁰

Z hlediska velikosti dělíme venkovská sídla na tři velikostní kategorie- samota, víska, vesnice (ves).

Samota: izolované obydlí se značným odstupem od okolních obydlí. Území mezi samotou a nejbližšími domy nesmí být vyplněno plochami bezprostředně přiléhajícími k domovu (zahrada, dvůr), ale musí ho tvořit plochy jiného hospodářského využití (les, louka). Zpravidla jsou to skupinky dvou nebo tří usedlostí. Většinou mají zemědělský charakter, ale někdy se setkáme i s jinou funkcí, jako jsou například hájovny, pily, turistické chaty a podobně.

Víska: seskupení zpravidla čtyř až patnácti usedlostí. Někdy je uváděno i více usedlostí než patnáct, maximálně však dvacet.

Ves: tvořena větším počtem usedlostí.

3.1.1 Typy venkovských sídel

Z hlediska velikosti dělíme venkovská sídla na tři velikostní kategorie- samota, víska, vesnice (ves).

³⁰ BRYCHTOVÁ, Šárka; FŇUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie 1. díl, Geografie obyvatelstva, Geografie sídel*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007. 127 s.

Samota: izolované obydlí se značným odstupem od okolních obydlí. Území mezi samotou a nejbližšími domy nesmí být vyplněno plochami bezprostředně přiléhajícími k domovu (zahrada, dvůr), ale musí ho tvořit plochy jiného hospodářského využití (les, louka). Zpravidla jsou to skupinky dvou nebo tří usedlostí. Většinou mají zemědělský charakter, ale někdy se setkáme i s jinou funkcí, jako jsou například hájovny, pily, turistické chaty a podobně.

Víska: seskupení zpravidla čtyř až patnácti usedlostí. Někdy je uváděno i více usedlostí než patnáct, maximálně však dvacet.

Ves: tvořena větším počtem usedlostí.

3.2 Venkovská sídla v okrese Zlín

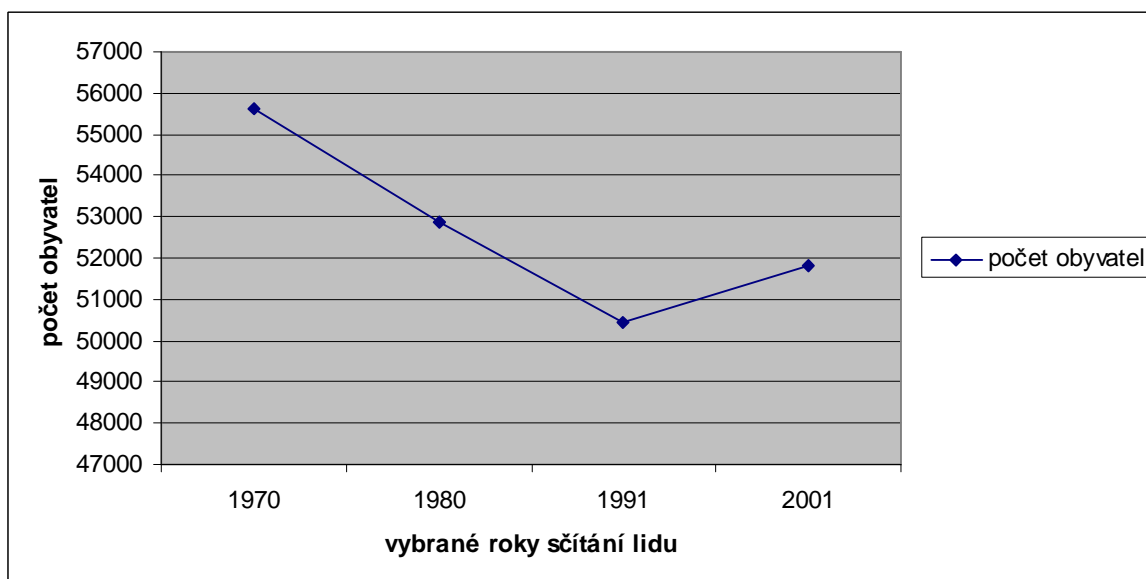
V okrese Zlín bylo v roce 2000 84 obcí, z nichž 10 mělo status města. V roce 2001 zde bylo obcí už 87³¹, k 1.1. 2001 byla vytvořena z části obce Slavičín samostatná obec Bohuslavice nad Vlárí, z části obce Fryšták byla vytvořena obec Lukoveček a také z části obce Zlín byla nově vytvořena samostatná obec Ostrata. Tento stav setrval až do roku 2006. K 1.1.2007 byla k okresu Zlín byla přiřazena obec Bělov, která dříve patřila k okresu Kroměříž³². Aktuálně se v okrese nachází 89 obcí, z nichž 10 má status města a obec Pozlovice má status městys. K 1.1.2009 se vytvořila samostatná obec Želechovice nad Dřevnicí z obce Zlín.

3.2.1 Obyvatelstvo venkovských sídel

Poslední sčítání lidu v roce 2001 dokládá, že ve Zlínském okrese žilo 51 801 obyvatel ve venkovských sídlech. Za poslední čtyři sčítání lidu je trend vývoje počtu obyvatel spíše klesající. V roce 1970 zde žilo 55 624 obyvatel, v roce 1980 počet obyvatel činil 52 860. Nejméně obyvatel žilo ve vesnicích v roce 1991 a to pouhých 50 444.

³¹ČSÚ : *Zlínský kraj* [online]. ©2010 [cit. 2010-04-06]. Okres Zlín. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_zlin_casrada.

³²ČSÚ [online]. © 2007 [cit. 2010-04-28]. Statistický lexikon obcí 2007. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/4116-07>.

Obr.č.3: vývoj počtu obyvatel na venkově ve vybraných letech sčítání lidu

Tab.č.5: Počet obyvatel v jednotlivých obcích Zlínského okresu v letech 1970, 1980, 1991, 2001

venkovská sídla v okrese Zlín	1970	1980	1991	2001
Bělov	318	299	242	242
Biskupice	577	635	648	728
Bohuslavice nad Vlárí	520	428	398	402
Bohuslavice u Zlína	782	840	793	800
Bratřejov	879	813	754	759
Březnice	1174	1175	1063	1109
Březová	503	450	427	443
Březůvky	745	686	634	629
Dešná	180	164	145	195
Dobrkovice	357	329	315	278
Dolní Lhota	382	457	507	565
Doubravy	509	475	462	450

Drnovice	597	542	480	451
Držková	549	405	343	331
Halenkovice	2039	1802	1634	1650
Haluzice	124	99	86	74
Horní Lhota	520	496	500	530
Hostišová	383	350	387	410
Hrobice	486	475	433	449
Hřivínův Újezd	542	537	562	567
Hvozdná	1108	1024	946	988
Jasenná	872	867	913	913
Jestřabí	400	346	315	319
Kaňovice	332	316	269	273
Karlovice	273	263	214	210
Kašava	920	851	844	882
Kelníky	219	206	181	174
Komárov	507	407	329	331
Křekov	252	197	172	163
Lhota	875	734	645	751
Lhotsko	247	247	240	239
Lipová	866	730	657	629
Lípa	413	356	313	300
Loučka	413	398	364	483
Ludkovice	777	772	674	681
Lukov	1277	1348	1441	1676

Lukoveček	441	360	344	367
Lutonina	454	429	419	394
Machová	460	543	523	531
Mysločovice	578	634	608	578
Návojná	691	760	722	720
Nedašov	1271	1295	1362	1445
Nedašova Lhota	742	747	730	735
Neubuz	412	421	440	438
Oldřichovice	400	356	338	359
Ostrata	345	330	333	346
Petrůvka	367	358	386	350
Podhradí	244	207	185	198
Podkopná Lhota	379	384	342	342
Pohořelice	931	803	765	796
Poteč	755	708	731	764
Provodov	952	865	774	778
Racková	713	678	731	764
Rokytnice	794	723	603	591
Rudimov	369	327	267	258
Sazovice	620	583	580	681
Sehradice	700	720	750	745
Slopné	693	660	615	584
Spytihněv	1657	1650	1600	1692
Šanov	630	616	555	519

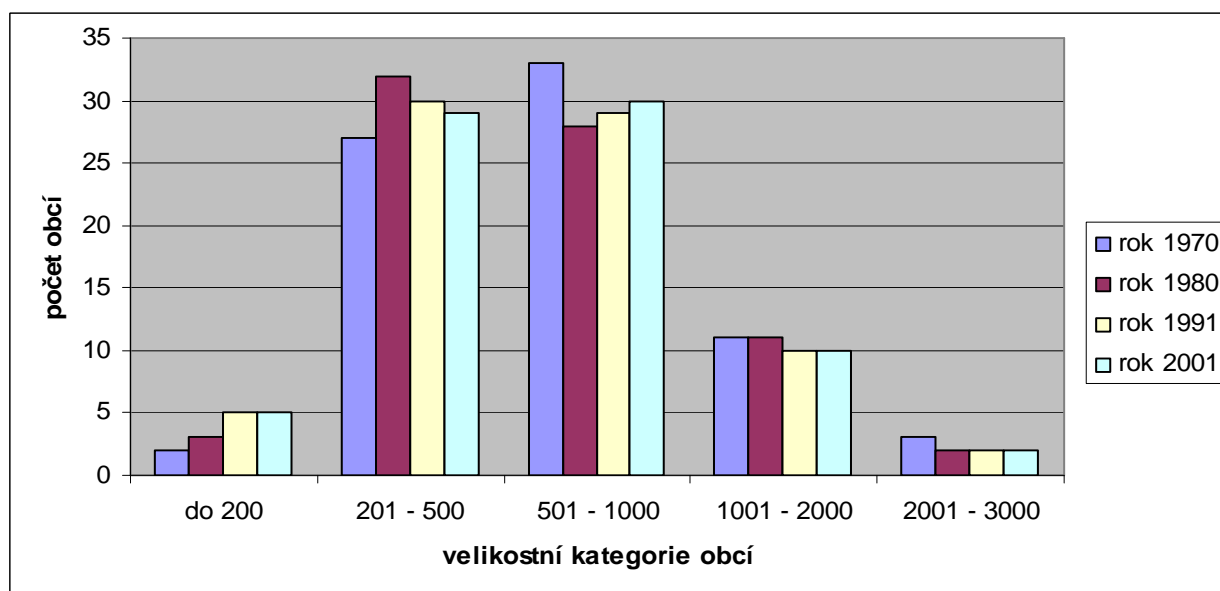
Šarovy	268	236	229	218
Štítná nad Vláří- Popov	2363	2368	2348	2344
Tečovice	1238	1232	1094	1229
Tichov	522	415	322	327
Tlumačov	2573	2500	2325	2404
Trnava	1305	1202	1145	1141
Ublo	338	281	241	255
Újezd	1194	1155	1179	1222
Velký Ořechov	672	644	652	697
Veselá	748	717	674	718
Vlachova Lhota	353	310	264	242
Vlachovice	1544	1547	1566	1544
Vlčková	494	456	399	360
Všemina	1069	1042	1054	1049
Vysoké Pole	932	857	772	759
Zádveřice- Raková	1449	1287	1277	1280
Žlutava	1047	935	870	963
celkem	55624	52860	50444	51801

Zdroj: historický lexikon obcí 1869- 2001 České republiky,1.díl. Praha, ČSÚ 2006

Z výše uvedené tabulky je patrné, že nejvíce obyvatel žije v obci Štítná nad Vláří – Popov a v obci Tlumačov. Dle velikostních kategorií počtu obyvatel obcí můžeme vesnice rozdělit na následující typy: do 200 obyvatel, 201 - 500, 501 – 1000, 1001- 2000, 2001- 3000, 3001- 4000, 4001- 5000. V posledních dvou velikostních kategoriích se ve Zlínském okrese nenachází žádné obce.

Tab.č.6: Počet obcí v jednotlivých velikostních kategoriích obcí (dle počtu obyvatel)

počet obyvatel	1970	1980	1991	2001
I. do 200	2	3	5	5
II. 201 - 500	27	32	30	29
III. 501 - 1000	33	28	29	30
IV. 1001 - 2000	11	11	10	10
V. 2001 - 3000	3	2	2	2

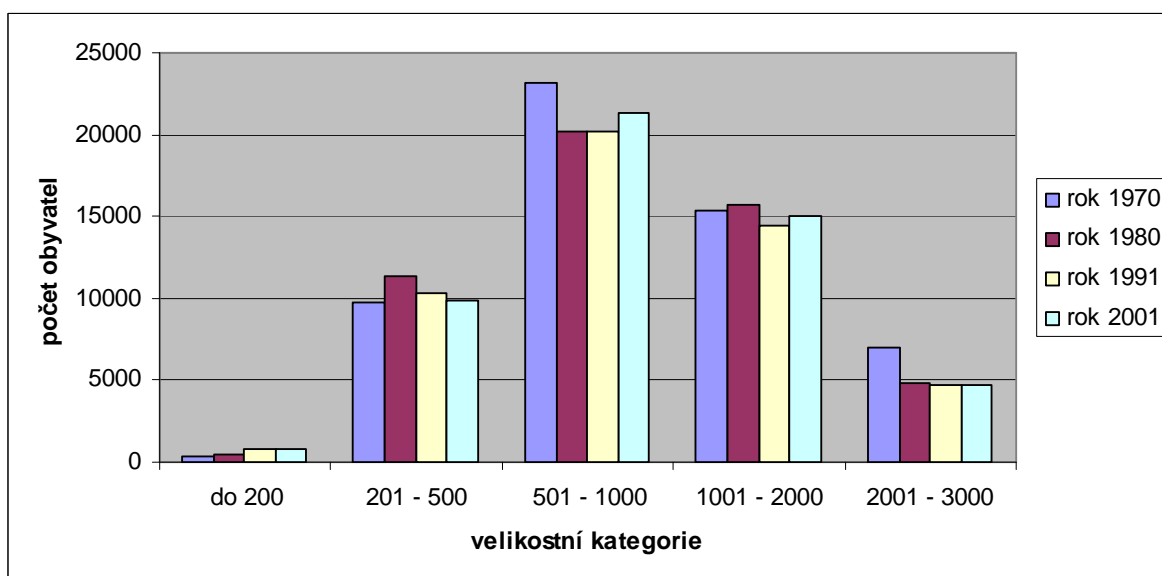
Obr.č.4: Počet obcí v jednotlivých velikostních kategoriích obcí (dle počtu obyvatel)

Z grafu č.4 je patrné, že nejvíce obcí je zastoupeno ve velikostní kategorii 201- 500 a 501-1000 obyvatel. Obce, jež se řadí do čtvrté a páté velikostní kategorie se nachází zejména v blízkém okolí města Zlína popřípadě Otrokovic nebo Napajedel. Těmi jsou Březnice, Halenkovice, Hvozdná, Lukov, Spytihněv, Tečovice, Tlumačov, Újezd, Zádveřice – Raková, Žlutava a Trnava. Dále zde patří obec Nedašov, přestože se nenachází poblíž žádného velkého města. Do čtvrté a páté velikostní kategorie rovněž spadá obec Vlachovice a obec Štítná nad Vlárí - Popov , které se nachází blízko areálu Zbrojovka, který dříve vytvářel spoustu pracovních příležitostí pro obyvatele daného regionu.

V první kategorii jsou zastoupeny obce s počtem obyvatel menším než 200, mezi tyto obce k poslednímu sčítání lidu v roce 2001 patří: Dešná, Haluzice, Křekov a Podhradí.

Tab.č.7: Počet obyvatel v jednotlivých velikostních kategoriích dle počtu obyvatel

počet obyvatel	1970	1980	1991	2001
I. do 200	304	460	769	804
II. 201 - 500	9799	11367	10355	9867
III. 501 - 1000	23213	20200	20232	21345
IV. 1001 - 2000	15333	15759	14415	15037
V. 2001 - 3000	6975	4868	4673	4748

Obr.č.5: Počet obyvatel v jednotlivých velikostních kategoriích (dle počtu obyvatel)

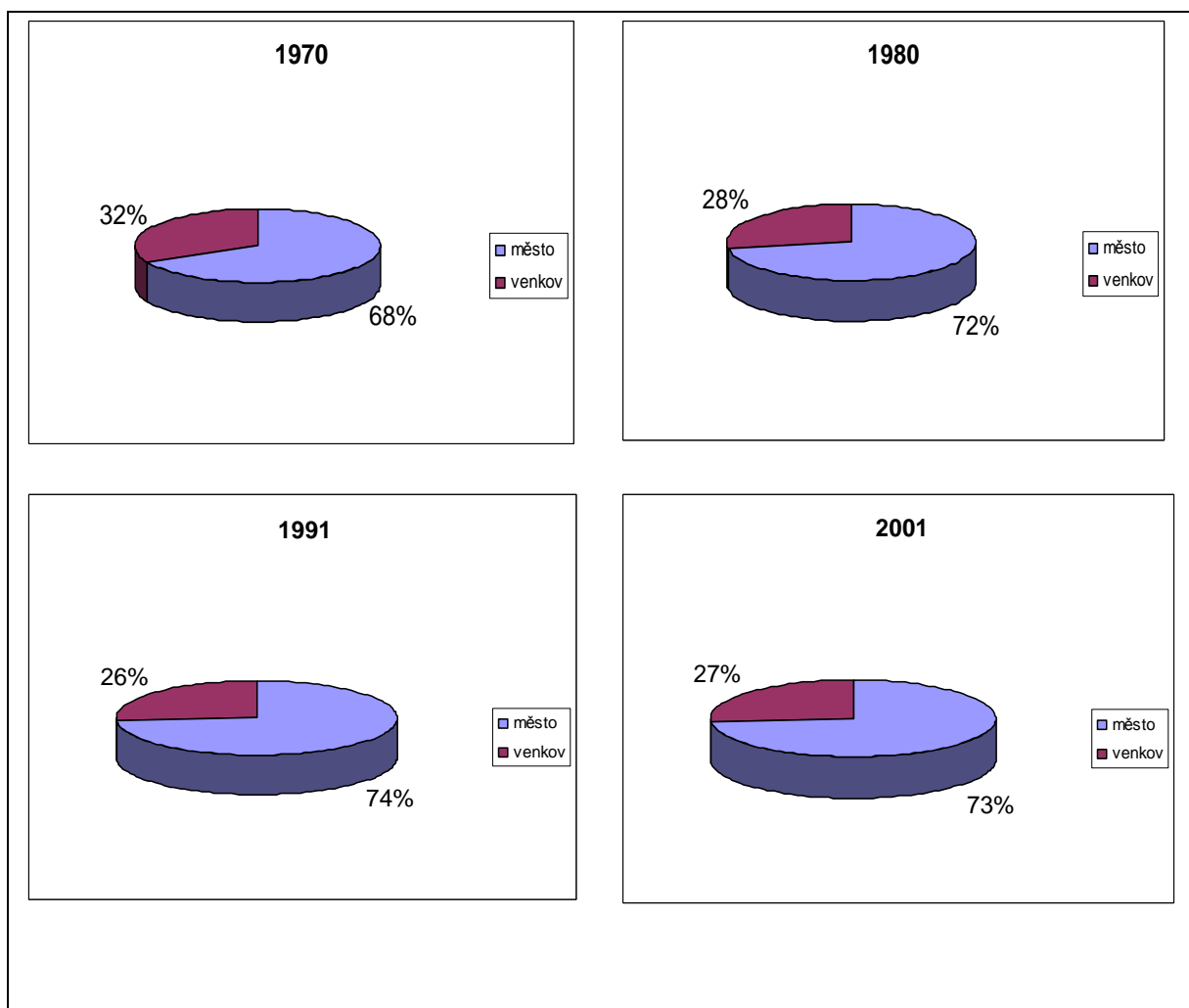
Z grafu č. 5 je zřejmé, že největší snížení počtu obyvatel na venkově proběhlo od roku 1970 do roku 1980 ve třetí a páté velikostní kategorii. V páté kategorii dále už k další změně nedošlo. Ve třetí kategorii je v letech 1980 a 1991 počet konstantní a v posledním cenzu v roce 2001 došlo k menšímu nárůstu. První a čtvrtá kategorie nevykazuje žádné extrémní

výkyvy. Ve druhé kategorii můžeme pozorovat v roce 1980 nárůst oproti roku předchozímu.

3.2.2 Srovnání počtu obyvatel ve venkově a ve městech

Ve vybraných letech sčítání lidu, což jsou roky 1970, 1980, 1991 a 2001 nepozorujeme žádné extrémní změny v počtu obyvatel na venkově a ve městě. Patrný je trend stěhování obyvatelstva do měst, což demonstrují čtyři grafy níže. Z uvedených grafů je patrné, že nejvíce obyvatel žilo na venkově v roce 1970 a to celých 32%. V roce 1980 se projevilo stěhování obyvatelstva do měst a na venkově žilo jen 28%. Nejnižší hodnotu vykazuje graf z roku 1991, kde žilo na venkově pouhých 26%. V roce 2001 pozorujeme nepatrný nárůst a to na 27%.

Obr.č.6: Grafy znázorňující poměr počtu obyvatelstva na venkově a ve městech ve vybraných letech sčítání lidu.

3.2.3 Typy půdorysů v obcích okrese Zlín

V okrese Zlín můžeme pozorovat pestré zastoupení jednotlivých půdorysů. Mezi nejčastější typy patří typ silniční a návesní.

Typ silniční se vyznačuje zejména hustou zástavbou podél místní komunikace. Jako příklad bych uvedla obec Nedašov, která lemuje silnici z města Brumov – Bylnice do obce Nedašova Lhota. Dále bych do silničního typu přiřadila obce jako Březůvky, Držková, Návojná, Neubuz, Ostrata a další. Také jsou zde zastoupeny obce typu silničního složeného, u kterého jsou domy postaveny podél několika křižujících se komunikací. Zde jsem zařadila obce Lhotu, Karlovice nebo Biskupce. Většina obcí, které patří do silničního typu jsou spíše obce menší, patřící

Obr č.7 : obec Nedašov

do velikostní kategorie 501- 1000 obyvatel.

Typ návesní je charakteristický výraznou návší, kde jsou často budovy nezemědělského charakteru, jako je škola, pošta, kulturní dům popřípadě hospoda. Jako typickou obec návesního typu bych uvedla například obec Bělov, Loučka, Kaňovice a jiné. Jedná se zejména o menší obce, které patří také převážně do třetí případně druhé velikostní kategorie.

Obr.č.8 : obec Bělov

Ve Zlínském okrese jsem se setkala také s obcemi, které se vyznačovali jak zřetelnou návší (byly tedy typu návěsního), což může být považováno za původní v dané obci, tak i s výraznou zástavbou lemující silnici. Jedná se tedy o kombinaci typu návěsního a silničního. Tento typ je zřejmý u obce Hrobice, kde můžeme vidět původní návěs a pozdější zástavbu kolem místní komunikace z Lukova do Slušovic

Obr.č.9 : obec Hrobice

Unikátním typem jsou vsi řetězové (valašské řetězové), které se vyznačují zástavbou podél dopravního tahu, stejně jako to je u typu silničního, ale budovy nejsou na sobě těsně nahlučeny, nýbrž mají kolem sebe prostor vyplněn zelení. Tento typ je v okrese Zlín také velmi častý, pozorujeme ho například u obce Jasenná, kterou bych uvedla jako typický příklad. Dle mého názoru se také vyskytuje například u obcí Lhotsko, Petrůvka, Podhradí, Rudimov a jiných.

Obr č.10 : obec Jasenná

Méně časté už jsou typy jako lesní návesní ves a řadová ves, která se vyznačuje tím, že lemuje potok nebo menší cestu. Jako řadové vsi se mi jeví zejména ty obce, které patří do velikostní kategorie nejmenší a to do 200 obyvatel, zde jsem přiřadila například obec Dešnou, která lemuje místní cestu.

Obr.č.11 : obec Dešná

4 REGIONÁLNÍ STRUKTURA

Okres Zlín (dříve NUTS IV, od roku 2008 LAU 1) náleží do Zlínského Kraje (NUTS III) a je součástí České republiky (NUTS I). Zlínský kraj spolu s Olomouckým krajem vytváří region soudržnosti Střední Morava (NUTS II)³³.

Nachází se zde pět obcí s rozšířenou působností (ORP) a dále pak tři obce s pověřeným obecním úřadem (POU), těmi jsou Brumov- Bylnice, Slavičín a Napajedla³⁴.

4.1 Obce s rozšířenou působností

Ke dni 31. 12. 2002 ukončily svou činnost okresní úřady a ve Zlínském kraji převzaly převážnou část jejich kompetencí obce s rozšířenou působností. V okrese Zlín se nachází pět obcí s rozšířenou působností, těmi jsou Zlín, Otrokovice, Luhačovice, Vizovice a Valašské Klobouky. Každá obec s rozšířenou působností má svůj správní obvod. Největší správní obvod má obec s rozšířenou působností Zlín a to 29 obcí. Druhá nejrozsáhlejší obec s rozšířenou působností je obec Valašské Klobouky, ta má 20 obcí. Do správního obvodu ORP Vizovice patří 16 obcí. Správní obvod ORP Luhačovice tvoří 15 obcí, z toho je 14 vesnic a jedna obec má status městys. Do správního obvodu obce s rozšířenou působností Otrokovice patří deset obcí.

4.1.1 Správní obvod obce s rozšířenou působností Zlín

V ORP Zlín do správního obvodu patří tyto obce: Bohuslavice u Zlína, Březnice, Březůvky, Dobrkovice, Doubravy, Držková, Fryšták, Hostišová, Hřivínův Újezd, Hvozdná, Kaňovice, Karlovice, Kašava, Kelníky, Lhota, Lípa, Lukov, Lukoveček, Machová, Mysločovice, Ostrata, Provodov, Racková, Sazovice, Šarovy, Tečovice Velký Ořechov, Vlčková, Zlín.

³³ ČSÚ [online]. ©2010 [cit. 2010-04-20]. Číselník okresů. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008>.

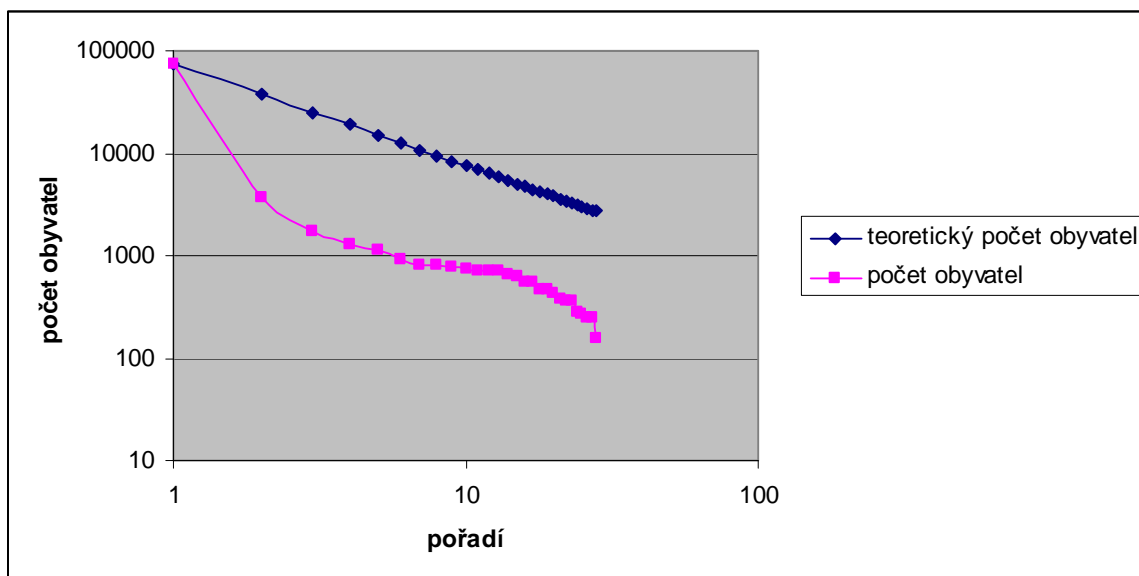
³⁴ *statnisprava.cz* [online]. ©2000-2010 [cit. 2010-04-28]. Okres Zlín. Dostupné z WWW: <<http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/CZ0724>>.

Tab.č.8: Teoretický a reálný počet obyvatel v obcích ORP Zlín (31.12.2008)

ORP Zlín	teoretický počet obyvatel	počet obyvatel	pořadí
Zlín	75860	75860	1
Fryšták	37930	3656	2
Lukov	25287	1749	3
Tečovice	18965	1311	4
Hvozdná	15172	1143	5
Kašava	12643	916	6
Lhota	10837	810	7
Bohuslavice u Zlína	9483	804	8
Racková	8423	765	9
Provodov	7586	744	10
Velký Ořechov	6896	728	11
Sazovice	6322	723	12
Lípa	5835	715	13
Březůvky	5419	667	14
Mysločovice	5057	622	15
Machová	4741	547	16
Hřivínův Újezd	4462	542	17
Doubravy	4214	477	18
Hostišová	3993	465	19
Lukoveček	3793	423	20
Vlčková	3612	380	21
Ostrata	3448	359	22
Držková	3298	356	23
Dobrkovice	3161	276	24
Kaňovice	3034	266	25
Šarovy	2918	244	26

Karlovice	2810	243	27
Kelníky	2709	156	28

Zdroj: ČSÚ : Zlínský kraj [online]. ©2010 [cit. 2010-04-02]. Města a obce. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/mesta_a_obce. Počet obyvatel v obcích Zlínského kraje k 31.12.2008, vlastní zpracování

Obr.č.12: Průběh Zipfovy křivky pro správní obvod ORP Zlín (31.12.2008)

Z grafu č. 12 je zřejmé, že v obvodu ORP Zlín je jedno značně dominantní sídlo- samotné město Zlín. Takže křivka s teoretickým počtem obyvatel probíhá zřetelně výš než křivka reálného počtu obyvatel. Na opačném konci pozorujeme prudký sestup, je to proto, že obce mají velmi málo obyvatel oproti nastavenému teoretické počtu.

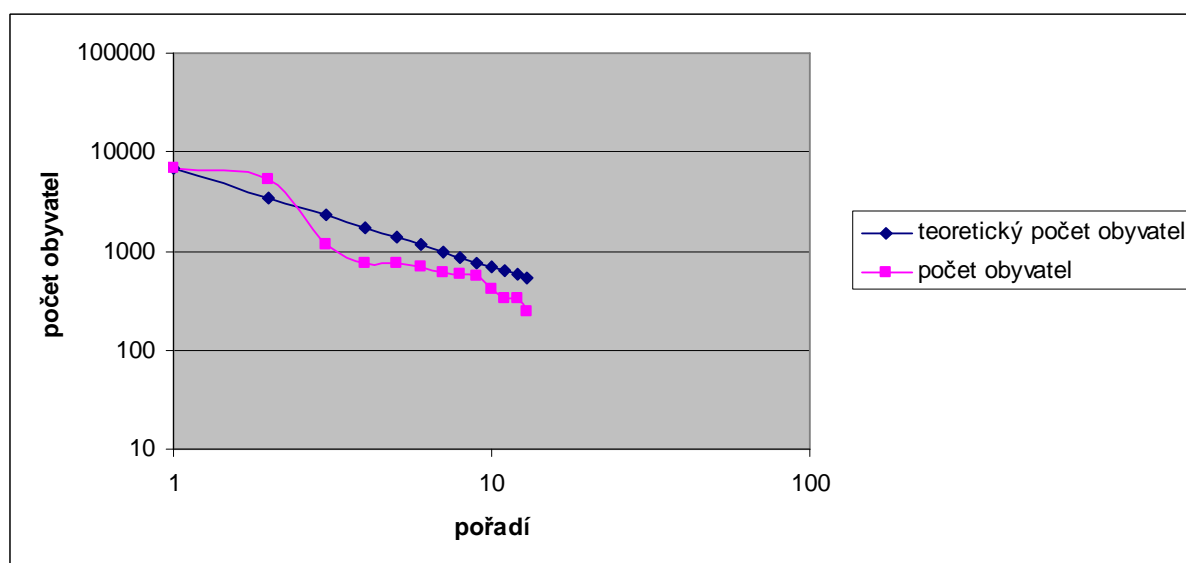
4.1.2 Správní obvod obce s rozšířenou působností Luhačovice

Do správního obvodu obce s rozšířenou působností Luhačovice patří Biskupce, Bohuslavice nad Vlčí, Dolní Lhota, Horní Lhota, Lipová, Ludkovice, Luhačovice, Petrůvka, Pozlovice, Rudimov, Sehradice, Slavičín a Slopné.

Tab.č. 9: Teoretický a reálný počet obyvatel v obcích ORP Luhačovice (31.12.2008)

ORP Luhačovice	teoretický počet obyvatel	počet obyvatel	pořadí
Slavičín	6916	6916	1
Luhačovice	3458	5368	2
Pozlovice	2305	1168	3
Sehradice	1728	759	4
Biskupice	1383	741	5
Ludkovice	1153	705	6
Dolní Lhota	988	605	7
Slopné	865	571	8
Horní Lhota	768	551	9
Bohuslavice nad Vlárí	692	407	10
Lipová	629	334	11
Petrůvka	576	326	12
Rudimov	532	249	13

Zdroj: ČSÚ : Zlínský kraj [online]. ©2010 [cit. 2010-04-02]. Města a obce. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/mesta_a_obce. Počet obyvatel v obcích Zlínského kraje k 31.12.2008, vlastní zpracování

Obr.č.13: Průběh Zipfovy křivky pro správní obvod ORP Luhačovice (31.12.2008)

Z grafu č. 13 je patrné, že v obvodu ORP, že druhé sídlo (Luhačovice) má téměř stejný počet obyvatel jako první (Slavičín) a tedy převyšuje křivku teoretického počtu obyvatel. Naopak třetí a čtvrté sídlo má méně obyvatel, takže zasahuje pod teoretickou křivku.

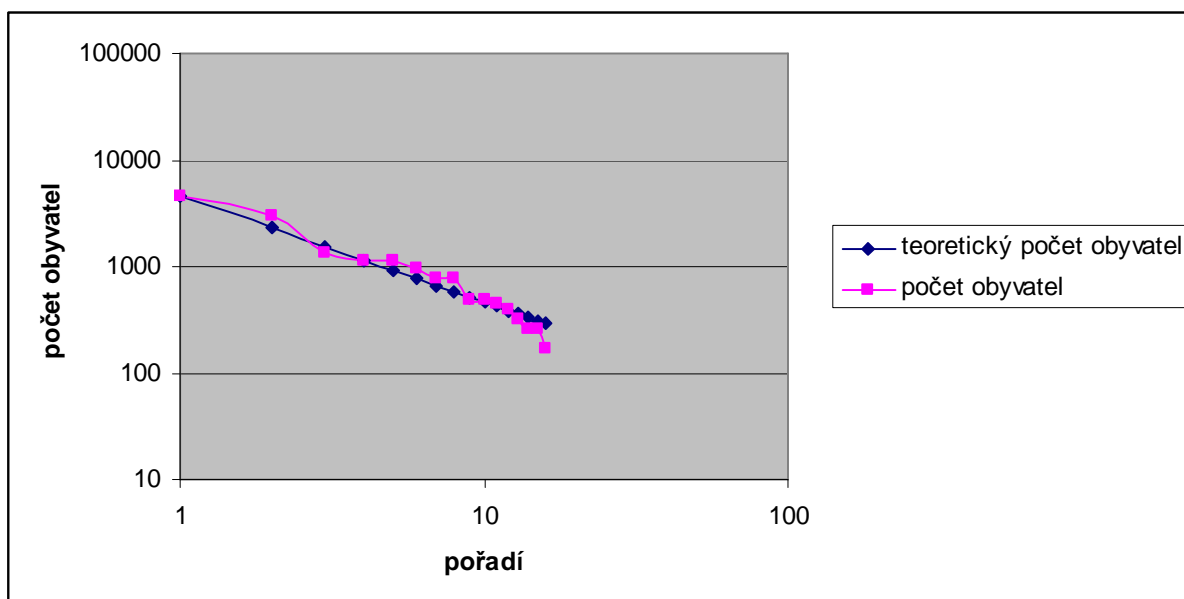
4.1.3 Správní obvod obce s rozšířenou působností Vizovice

Do správního obvodu obce s rozšířenou působností Vizovice patří Bratřejov, Březová, Dešná, Hrobice, Jasenná, Lhotsko, Lutonina, Neubuz, Podkopná Lhota, Slušovice, Trnava, Ublo, Veselá, Vizovice, Všemina, Zádveřice – Raková.

Tab.č.10: Teoretický a reálný počet obyvatel v obcích ORP Vizovice (31.12.2008)

ORP Vizovice	teoretický počet obyvatel	počet obyvatel	pořadí
Vizovice	4636	4636	1
Slušovice	2318	2973	2
Zádveřice-Raková	1545	1347	3
Trnava	1159	1150	4
Všemina	927	1118	5
Jasenná	772	944	6
Veselá	662	763	7
Bratřejov	580	761	8
Březová	515	491	9
Hrobice	464	488	10
Neubuz	421	452	11
Lutonina	386	402	12
Podkopná Lhota	357	313	13
Ublo	331	258	14
Lhotsko	309	254	15
Dešná	290	171	16

Zdroj: ČSÚ : Zlínský kraj [online]. ©2010 [cit. 2010-04-02]. Města a obce. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/mesta_a_obce. Počet obyvatel v obcích Zlínského kraje k 31.12.2008, vlastní zpracování

Obr.č.14: Průběh Zipfovy křivky pro správní obvod ORP Vizovice (31.12.2008)

Z grafu č. 14 vyplývá, že v obvodu ORP není žádné dominantní sídlo, a proto křivka s reálným počtem obyvatel téměř kopíruje křivku s teoretickým počtem obyvatel.

4.1.4 Správní obvod obce s rozšířenou působností Valašské Klobouky

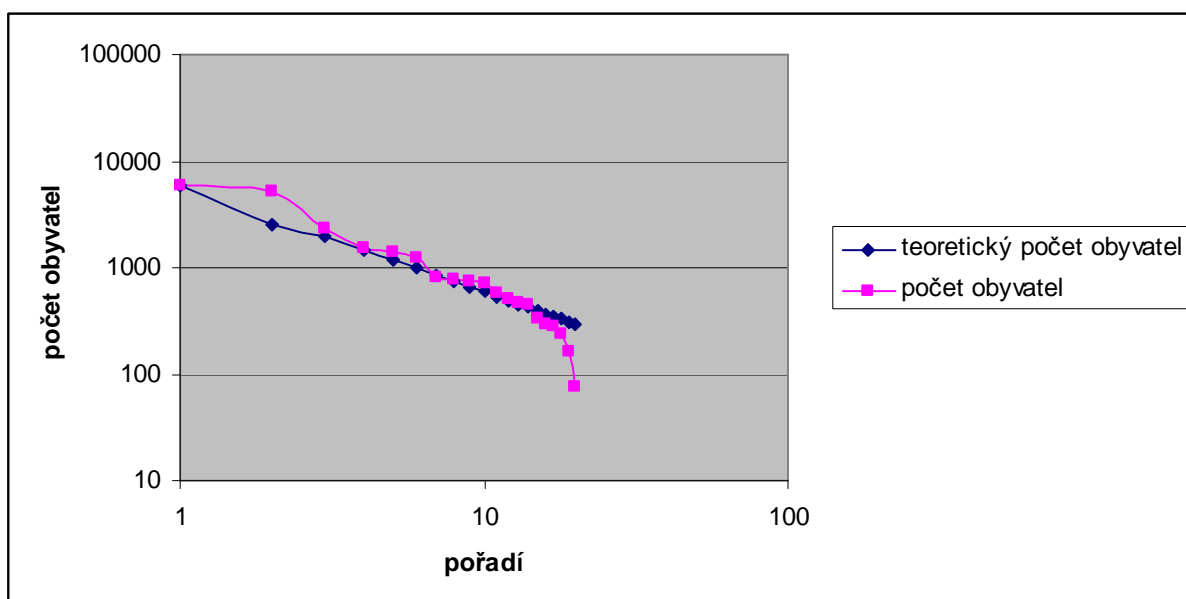
Do ORP Valašské Klobouky se řadí obce Brumov – Bylnice, Drnovice, Haluzice, Jestřabí, Křekov, Loučka, Návojná, Nedašov, Nedašova Lhota, Poteč, Rokytnice, Štítná nad Vláří – Popov, Študlov, Tichov, Újezd, Valašské Klobouky, Valašské Příkazy, Vlachova Lhota, Vlachovice, Vysoké Pole.

Tab.č.11: Teoretický a reálný počet obyvatel v obcích ORP Valašské Klobouky (31.12.2008)

ORP Valašské Klobouky	teoretický počet obyvatel	počet obyvatel	pořadí
Brumov - Bylnice	5905	5905	1
Valašské Klobouky	2570	5139	2
Štítná nad Vláří-Popov	1968	2303	3
Vlachovice	1476	1512	4

Nedašov	1181	1407	5
Újezd	984	1214	6
Vysoké Pole	844	809	7
Poteč	738	781	8
Nedašova Lhota	656	737	9
Návojná	591	710	10
Rokytnice	537	589	11
Študlov	492	506	12
Loučka	454	474	13
Drnovice	422	443	14
Tichov	394	337	15
Jestřabí	369	299	16
Valašské Příkazy	347	279	17
Vlachova Lhota	328	233	18
Křekov	310	161	19
Haluzice	295	77	20

Zdroj: ČSÚ : Zlínský kraj [online]. 2010 [cit. 2010-04-02]. Města a obce. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/mesta_a_obce. Počet obyvatel v obcích Zlínského kraje k 31.12.2008, vlastní zpracování

Obr.č.15: Průběh Zipfovy křivky pro správní obvod ORP Valašské Klobouky (31.12.2008)

Z grafu č. 15 pozorujeme situaci podobnou jako v grafu č.13. Obvod ORP Valašské Klobouky má dvě sídla přibližně se stejným počtem obyvatel (Brumov – Bylnice, Valašské Klobouky), a proto se u druhého sídla dostává křivka s reálným počtem obyvatel nad křivku teoretickou. Naopak poslední dvě sídla (Haluzice, Křekov) mají obyvatel velmi málo, proto křivka s reálným počtem obyvatel prudce klesá.

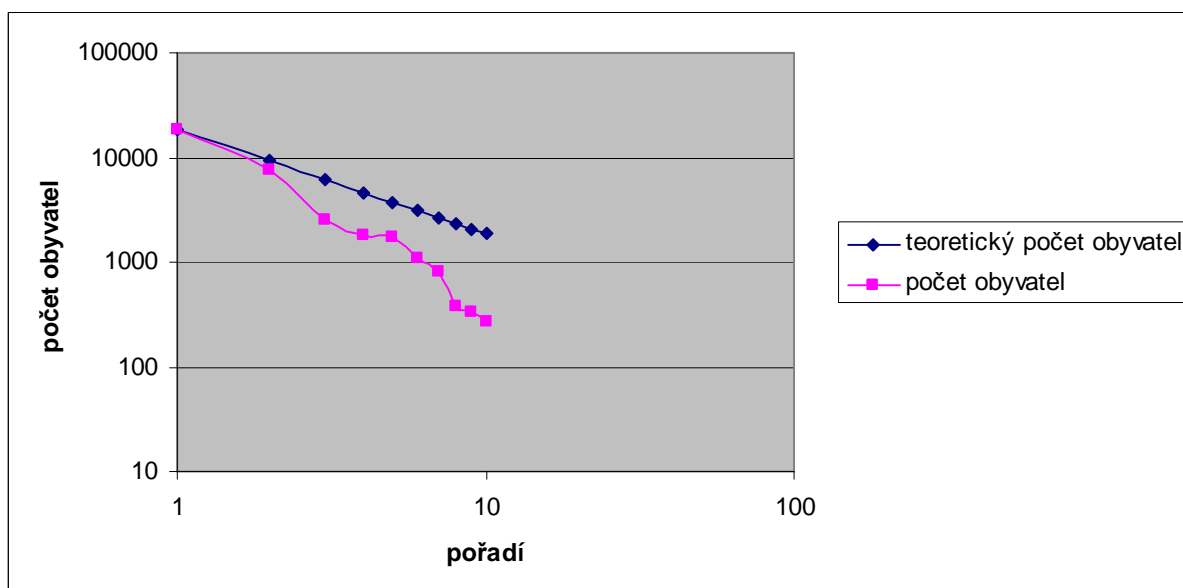
4.1.5 Správní obvod obce s rozšířenou působností Otrokovice

Do ORP Otrokovice náleží následující obce Bělov, Halenkovice, Komárov, Napajedla, Oldřichovice, Otrokovice, Pohořelice, Spytihněv, Tlumačov, Žlutava.

Tab.č.12: Teoretický a reálný počet obyvatel v obcích ORP Otrokovice (31.12.2008)

Otrokovice	teoretický počet obyvatel	počet obyvatel	pořadí
Otrokovice	18538	18538	1
Napajedla	9269	7528	2
Tlumačov	6179	2508	3
Halenkovice	4635	1800	4
Spytihněv	3708	1733	5
Žlutava	3090	1096	6
Pohořelice	2648	820	7
Oldřichovice	2317	374	8
Komárov	2060	336	9
Bělov	1854	272	10

Zdroj: ČSÚ : *Zlínský kraj* [online]. 2010 [cit. 2010-04-02]. Města a obce. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/mesta_a_obce. Počet obyvatel v obcích Zlínského kraje k 31.12.2008, vlastní zpracování

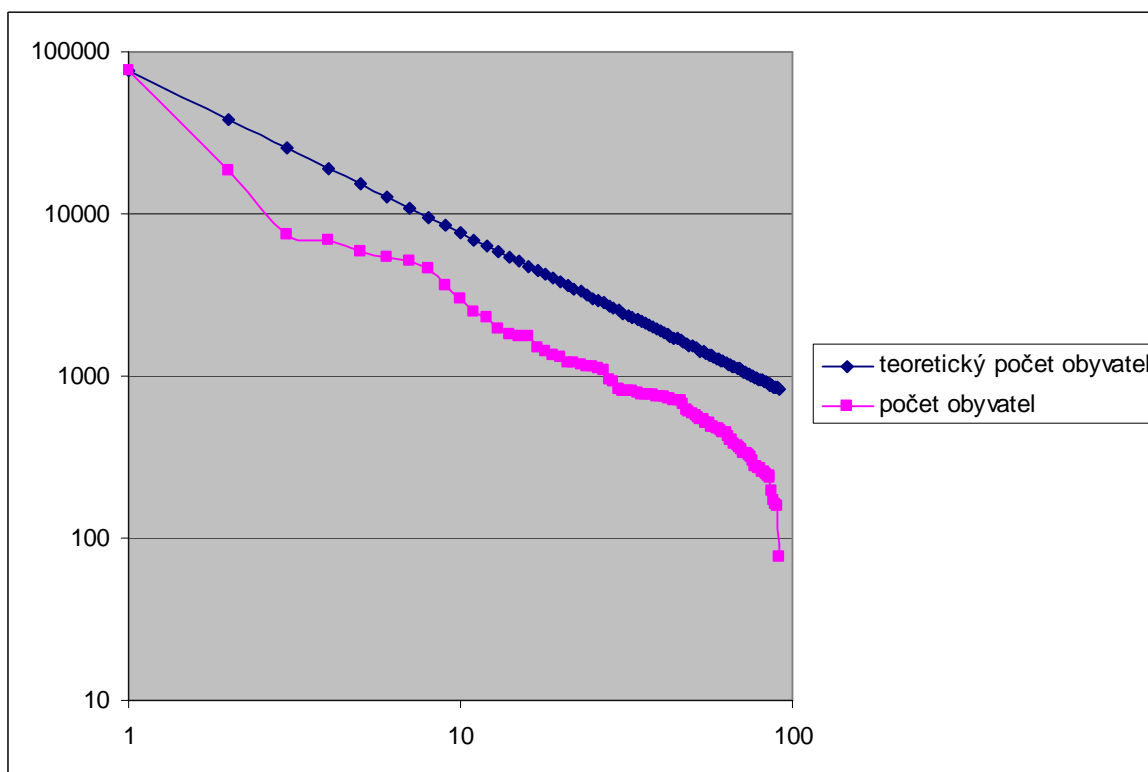

Obr.č.16: Průběh Zipfovy křivky pro správní obvod ORP Otrokovice (31.12.2008)

Z grafu č. 16 je zřejmé, že v obvodu ORP Otrokovicích je jedno dominantní sídlo (Otrokovice), druhé sídlo (Napajedla) jej svým počtem obyvatel respektuje, ale další sídla jsou hodně pod teoretickou křivkou, tedy mají mnohem méně obyvatel než je jejich teoretický počet.

4.1.6 Průběh Zipfovy křivky v okrese Zlín

Jelikož se v okrese Zlín setkáváme s jedním dominantním sídelem, tedy s městem Zlín, které má téměř 80 000 obyvatel a druhé největší sídlo má pouze necelých 20 000 obyvatel, tak průběh křivky s počtem reálného obyvatelstva bude značně pod křivkou s teoretickým počtem obyvatel.

Obr. č. 17: Průběh Zipfovy křivky pro okres Zlín (31.12.2008)

4.2 Geografická organizace společnosti v ČR podle Hampla

Prof. RNDr. Martin Hampl, DrSc. je český geograf, působící na Přírodovědecké fakultě na Karlově Univerzitě v Praze. Je autorem Teorie hierarchie reality, která zdůrazňuje vytváření stále nových nositelů diference, zatímco u vývojově nižších jevů dochází prostřednictvím difúzních procesů k postupnému poklesu meziregionálních rozdílů.

Dle Hampla (2005) je území České republiky rozděleno na makroregion, mezoregiony a mikroregiony.

Mikroregiony 1. stupně jsou elementární funkční regiony a jsou považovány za základní stavební jednotku celého regionálního systému. Kritériem jejich vymezení je převládající směr pracovní dojížděky z jednotlivých obcí (nestředisek) do vybraných středisek.

Na vyšších hierarchických úrovních jsou nejvýznamnější vztahy mezi samotnými středisky, a to vztahy podle pracovní a také školské dojížděky. Prvotním kritériem pro seskupování

mikroregionů 1. stupně do vyšších celků je proto nejsilnější směr celkové vyjížděky z nižších/podřízených středisek do center silnějších.

Za makroregionální centrum je považováno hlavní město Praha a za makroregion celá Česká republika. Za mezoregion je považován celý okres Zlín, ve kterém se nachází jeden mikroregion 1. stupně Valašské Klobouky. Zlínská aglomerace (Zlín a Otrokovice) má nadřazené středisko Prahu. Mikroregion má za nadřazené středisko Zlín. V roce 1991 se zde ještě nacházel subregion B Slavičín, který ale při posledním cenzu nesplnil kritéria, takže dnes ho za subregion považovat nemůžeme³⁵.

4.3 Euroregiony

Euroregiony jsou jedním ze základních kamenů evropského sjednocování. V příhraničních oblastech České republiky a jejich sousedních států dochází ke spolupráci obcí a měst z obou zemí. Jedná se o nadnárodní typ svazku nebo sdružení mezi obcemi a městy. Cílem euroregionu je podpora a realizace projektů odrážející všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami. Důvod vzniku euroregionů je zejména v odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice. Spolupráce může probíhat nejenom v oblasti hospodářské, infrastrukturní, sociální, ale může se podílet na kulturním životě občanů daných obcí. Pro pohraniční regiony je charakteristické, že jsou hospodářsky nejméně rozvinutými oblastmi každého státu. V minulosti se často potýkaly s národnostními konflikty, které utlumily ekonomické aktivity a všestranný rozvoj mnohdy na několik století. V rámci Evropské unie se pohraniční regiony rychle staly místem výměny zkušeností a centrem intenzivní spolupráce při řešení problémů daných zeměpisnou polohou na periferii jednotlivých států.

V České republice dnes existuje třináct euroregionů, jsou to Elbe-Labe, Erzgebirge-Krušnohoří, Egrensis (Chebsko), Bayerischer Wald-Šumava-Mühlviertel, Silva Nortica

³⁵ HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha : DemoArt, 2005. 147 s.

(jižní Čechy), Weinviertel-Pomoraví-Záhorie, Bílé Karpaty, Beskydy, Těšínské Slezsko, Silesia (Opavsko), Praděd, Glacensis (severovýchodní Čechy) a Nisa (Liberecko)³⁶.

Obr.č. 18: Mapa euroregionů v České republice

Zdroj: *Evropská unie v České republice* [online]. © 2007 [cit. 2010-04-15]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm>.

4.3.1 Euroregion Bílé - Biele Karpaty

Se vznikem hranice na moravsko- slovenském pomezí v roce 1993 se pojí značné problémy v oblastech dopravy, cestovního ruchu, zemědělství nebo podnikání. Snaha o odstranění těchto vzniklých bariér vedla ke vzniku euroregionu Bílé Karpaty. Zaujímá plochu 8609km², rozprostírá se po celém Zlínském kraji a Trenčínském kraji, který se nachází v severní části Slovenské republiky. Svou nejsevernější částí zasahuje do regionu Beskydy, konkrétně se jedná o mikroregion Rožnovsko, jež se nachází v severní části okresu Vsetín. Českou část euroregionu tvoří okresy Uherské Hradiště, Zlín, Vsetín a část okresu Kromě-

³⁶ *Evropská komise, Evropská unie v České republice* [online]. ©2007 [cit. 2010-04-21]. Euroregiony. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm.

říž a dále několik obcí okresu Hodonín s mikroregionem Hornácko patřícím do Jihomoravského kraje³⁷.

V červenci 2000 bylo založeno sdružení právnických osob Euroregion Bílé – Biele Karpaty, zaměřené na všestranný rozvoj přeshraniční spolupráce regionů na území chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Euroregion zahrnuje území, kde působí sdružení „Región Biele Karpaty“ se sídlem v Trenčíně a území, ve kterém působí sdružení „Region Bílé Karpaty“ se sídlem ve Zlíně.

Aktivity a činnosti euroregionu:

- životní prostředí a prostorové plánování
- zemědělství a lesní hospodářství
- doprava, komunikace a technická infrastruktura
- ekonomika, zaměstnanost, lidské zdroje
- zdravotnictví a sociální péče
- školství, výzkum, kultura
- vzdělávací, informační a publikační činnost
- organizace seminářů a konferencí
- spolupráce s dalšími euroregiony
- civilní ochrana, požární ochrana a záchranná služba
- občanská spolupráce

Region Bílé Karpaty

³⁷Regionální informační servis [online]. 2008 [cit. 2010-04-21]. Euroregion Bílé Karpaty. Dostupné z WWW: http://www.risy.cz/euroregion_bile_karpaty_cz.

Region Bílé Karpaty (zkratka RBK) byl založen na počátku roku 2000 a v současné době má dvanáct členů³⁸:

1. Mikroregion Jižní Valašsko
2. Mikroregion Luhačovské Zálesí
3. Mikroregion Rožnovsko
4. Mikroregion Vizovicko
5. Mikroregion Vsetínsko
6. Regionální rozvojová agentura Bílé Karpaty – Moravské Kopanice
7. Sdružení měst a obcí Východní Moravy
8. Sdružení Uherskobrodsko
9. Statutární město Zlín
10. Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Valašské Meziříčí
11. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Region Biele Karpaty

Jak bylo výše zmíněno region má své sídlo v Trenčíně. Jeho vznik se datuje k roku 1999 a zakládajícími členy byla deset. V roce 2009 měl region už 17 členů, těmi jsou³⁹:

1. Regionálne združenie miest a obcí Stredného Považia, Trenčín
2. Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne
3. Spoločnosť pre trvalo udržateľný život, odbočka Biele Karpaty, Trenčín
4. Stoneco, s. r. o. Prievidza
5. Regionálna lekárska komora Trenčín
6. Trenčianska regionálna komora SOPK
7. Energyr spol. s.r.o. Nové Mesto nad Váhom

³⁸ *Region Bílé Karpaty* [online]. 2010 [cit. 2010-04-21]. Region Bílé Karpaty. Dostupné z WWW: <http://www.regionbilekarpaty.cz/>.

³⁹ *Euroregion Bílé- Biele Karpaty* [online]. 2009 [cit. 2010-04-21]. O Regiónie Biele Karpaty. Dostupné z WWW: <http://www.erbbk.sk/main.php?r=2&s=20>.

8. LEVAGRI & CO., a.s. Trenčín
9. Matúšovo kráľovstvo, o. z. Podolie
10. Mesto Trenčín
11. Regionálne združenie Mikroregión Strážovské vrchy
12. Regionálne združenie Mikroregión Vlára-Váh
13. Združenie obcí Mikroregión Machnáč – Inovec
14. Stredná odborná škola sklárska lednické Rovne
15. Zväz sklárskeho priemyslu SR
16. Subregión Pod Bradlom, Brezová pod Bradlom
17. Penzióny Pod Bradlom, Košariská

4.4 Mikroregiony

Pod pojmem mikroregion rozumíme sdružení několika obcí, za účelem prosazování zájmů a záměrů těchto venkovských obcí s cílem dosažení žádoucích změn. Jedná se o pozitivní trend, který probíhá ve venkovském prostoru. Charakteristické pro mikroregiony je takzvaný vznik „zdola“ tedy z vlastní iniciativy obcí. V minulosti vznikaly monotematicky zaměřené mikroregiony, které po dosažení určitého cíle, z důvodu kterého byly vytvořeny, zanikly. Mikroregiony vznikající zdola mají stále častěji komplexní charakter a monofunkční mikroregiony jsou méně časté. Obce, které jsou součástí mikroregionů mají snažší cestu k získání finančních prostředků z různých fondů, jež by jako samotné obce většinou nemohly získat. Často se projevují formou vytváření mikroregionálních programů, aktivit a konkrétních projektů. Pokud je užíván výraz „mikroregion“ bez dalšího určení, je tím míněn dobrovolný svazek obcí DSO dle § 49 zákona č.128/2000 Sb., o obcích se širším

než jednoúčelovým zaměřením, případně zájmové sdružení právnických osob dle § 20f až §20j Občanského zákoníku.⁴⁰

V roce 2005 se z 304 obcí Zlínského kraje 270 sdružovalo do 28 účelových mikroregionů. Z těchto obcí bylo 71 z okresu Kroměříž, 74 z okresu Uherské Hradiště, 59 ze Vsetínského okresu a 66 obcí z okresu Zlín. V roce 2006 byl ve Zlínském okrese vytvořen mikroregion Slušovicko. Zapojení obcí do mikroregionů v roce 2005 představuje ve Zlínském kraji 88,8% a konkrétně ve Zlínském okrese to je kolem 75,9%. V sousedním okrese Vsetínském už je zapojení obcí do mikroregionů stoprocentní. Dnes už je i ve Zlínském okrese zapojení obcí téměř stoprocentní. Mikroregiony, které leží při hranici se Slovenskou republikou spolupracují s mikroregiony Slovenské republiky, například Hornolidečsko s Púchovskou dolinou na Slovensku⁴¹.

V okrese Zlín se nachází 8 mikroregionů, těmi jsou: Sdružení obcí mikroregionu Jižní Valašsko, Svazek obcí – Mikroregion Luhačovské Zálesí, Lukovské podhradí, Mikroregion Otrokovicko, Sdružení obcí mikroregionu Ploština, Mikroregion Vizovicko, Mikroregion Zlínsko a Dobrovolný svazek obcí - Mikroregion Slušovicko. Obce Študlov a Valašské Příkazy, jež jsou součástí okresu Vsetín, náležející do ORP Valašské Klobouky jsou součástí hned tří mikroregionů: Jižní Valašsko, Vsetínsko a Hornolidečsko.

Většina obcí Zlínského okresu je součástí pouze jednoho mikroregionu. Nachází se zde ale také obce, které jsou součástí dvou mikroregionů, například Vizovice (Vizovicko, Zlínsko), Vysoké Pole (Ploština, Jižní Valašsko), Loučka (Ploština, Jižní Valašsko), Újezd (Ploština, Jižní Valašsko), Drnovice (Ploština, Jižní Valašsko), Tichov (Ploština, Jižní Valašsko), Vlachova Lhota (Ploština, Jižní Valašsko), Valašské Klobouky (Ploština, Jižní Valašsko), Vlachovice (Ploština, Jižní Valašsko), Lipová (Luhačovské Zálesí, Jižní Valašsko), Slavičín (Luhačovské Zálesí, Jižní Valašsko), Rudimov (Luhačovské Zálesí, Jižní Valašsko), Petrůvka (Luhačovské Zálesí, Jižní Valašsko), Rokytnice (Jižní Valašsko, Bojkovsko), Držková (Lukovské podhradí, Zlínsko), Lukov (Lukovské podhradí, Zlínsko), Lukoveček

⁴⁰ Ústav územního rozvoje [online]. © 2009 [cit. 2010-04-19]. Monitoring mikroregionů a rozvojových dokumentů mikroregionů. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=1924>.

⁴¹ Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Mikroregiony Zlínského kraje 2005*. Zlín : Český statistický úřad, Krajská správa Zlín, 2006. 98 s. ISBN 80-250-1197-6.

(Lukovské podhradí, Zlínsko), Vlčková (Lukovské podhradí, Zlínsko), Fryšták (Lukovské podhradí, Zlínsko), Slušovice (Slušovicko, Zlínsko) a Všemina (Slušovicko, Zlínsko).

4.4.1 Sdružení obcí mikroregionu Jižní Valašsko

Mikroregion Jižní Valašsko vznikl v roce 1999. Předmětem jeho činnosti je spolupráce v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, ochrana životního prostředí, podpora cestovního ruchu a udržení zaměstnanosti⁴². Je situován v jihovýchodní části Zlínského okresu a malou částí zasahuje do okresu Vsetín. Na severozápadě sousedí s Vizovickým mikroregionem, na západě s mikroregionem Luhačovské Zálesí, na jihozápě a jihu se nachází mikroregiony uherskobrodské, na severu se rozprostírají mikroregiony Vsetínské a na jihovýchodě obce Trenčínského kraje. Hraniční čára mezi Českou a Slovenskou republikou rozprostírající se mezi obcemi Šanov a Študlov je v délce asi 30km také součástí mikroregionu Jižní Valašsko.

Součástí mikroregionu jsou obce: Bohuslavice nad Váží, Drnovice, Haluzice, Jestřabí, Křekov, Lačnov, Lipová, Loučka, Návojná, Nedašov, Nedašova Lhota, Petrůvka, Poteč, Rokytnice, Rudimov, Šanov, Štítná nad Vláří – Popov, Študlov, Tichov, Újezd, Valašské Příkazy, Vlachova Lhota, Vlachovice a Vysoké Pole⁴³.

⁴² Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Mikroregiony Zlínského kraje 2005*. Zlín : Český statistický úřad, Krajská správa Zlín, 2006. 98 s. ISBN 80-250-1197-6.

⁴³ *Mikroregion Jižní Valašsko* [online]. [cit. 2010-04-24]. Obecná charakteristika. Dostupné z WWW: <http://www.jiznivalassko.cz/>

4.4.2 Svazek obcí - Mikroregion Luhačovské Zálesí

Mikroregion Luhačovské Zálesí byl založen v roce 1999. Předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata. Dále také zavádění, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a systému veřejné osobní dopravy k zajištění obslužnosti daného území⁴⁴. Mikroregion leží v jihozápadní části Zlínského okresu.

Součástí mikroregionu Luhačovské Zálesí jsou tyto obce: Biskupice, Březůvky, Dobrkovice, Dolní Lhota, Doubravy, Horní Lhota, Hřivínův Újezd, Kaňovice, Kelníky, Ludkovice, Luhačovice, Petrůvka, Podhradí, Pozlovice, Provodov, Rudimov, Sehradice, Slavičín, Slopné, Velký Ořechov.

Luhačovské Zálesí můžeme definovat jako etnografický subregion, ležící na hranicích Valašska, Slovácka a Hané. Výsledkem tohoto střetávání prvků lidové kultury horského typu (Valašsko) s vlivy nížinných oblastí Slovácka a Hané je vznik pozoruhodné lidové kultury s osobitými rysy, která odlišuje Luhačovské Zálesí od jiných etnografických oblastí a která také regionu vtiskla jeho nezapomenutelný charakter⁴⁵.

4.4.3 Lukovské podhradí

Mikroregion byl založen v roce 2003 a předmětem jeho činnosti je vzájemná spolupráce v oblasti cestovního ruchu, ekologických projektů a ochrany životního prostředí, rozvíjení kultury, obnovy tradic a lidových řemesel, dopravní obslužnosti a sportovních aktivit. Mikroregion je situován v severní části Zlínského okresu.

⁴⁴ Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Mikroregiony Zlínského kraje 2005*. Zlín : Český statistický úřad, Krajská správa Zlín, 2006. 98 s. ISBN 80-250-1197-6.

⁴⁵ *Mikroregion Luhačovské Zálesí* [online]. © 2007 - 2009 [cit. 2010-04-24]. Úvod. Dostupné z WWW: <http://www.luhacovskezalesi.cz/>.

Součástí mikroregionu jsou následující obce: Kašava, Lukov, Lukoveček, Fryšták, Držková, Vlčková, Racková⁴⁶.

4.4.4 Mikroregion Otrokovicko

Rok vzniku mikroregionu je rok 2004 a předměty činnosti jsou koordinace činnosti při významných rozvojových a investičních akcích, usilování o hospodářský a kulturní a turistický rozvoj obcí, které jsou členy svazku. Otrokovicko leží v západním výběžku okresu Zlín a malou část zasahuje do Kroměřížského okresu.

Součástí Otrokovického mikroregionu jsou obce Bělov, Halenkovice, Karlovice, Komárov, Kurovice, Lhota, Machová, Napajedla, Nová Dědina, Oldřichovice, Otrokovice, Pohořelice, Spytihněv a Žlutava⁴⁷.

4.4.5 Sdružení obcí mikroregionu Ploština

Mikroregion vznikl v roce 2002 zejména kvůli pořádání kulturně společenských akcí. Je situován ve východní části okresu a obce, které zde patří jsou také součástí mikroregionu Jižní Valašsko.

Součástí mikroregionu Ploština jsou obce Drnovice, Haluzice, Loučka, Tichov, Valašské Klobouky, Vlachova Lhota, Vlachovice, Vysoké Pole a Újezd⁴⁸.

4.4.6 Mikroregion Vizovicko

Vizovicko vzniklo v roce 1999 za účelem spolupráce a koordinace záměrů v oblasti hospodářství, zemědělství, kultury, sportu a sociální péče v členských obcích, společný rozvoj

⁴⁶ Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Mikroregiony Zlínského kraje 2005*. Zlín : Český statistický úřad, Krajská správa Zlín, 2006. 98 s. ISBN 80-250-1197-6.

⁴⁷ tamtéž

⁴⁸ tamtéž

a obnova obecní infrastruktury a veřejně prospěšných staveb, úsilí o zlepšování životního prostředí, podpora rozvoje turistiky a cestovního ruchu v regionu. Území se nachází ve východní části okresu Zlín.

Součástí Vizovického mikroregionu jsou obce Bratřejov, Jasenná, Lhotsko, Lutonina, Ublo, Vizovice, Zádveřice – Raková⁴⁹.

4.4.7 Mikroregion Zlínsko

Mikroregion Zlínsko vzniklo v roce 2005. Předmět jeho činnosti je koordinace činnosti při významných rozvojových a investičních akcích, usilování o hospodářský, kulturní a turistický rozvoj oblasti. Jeho největší část je situována v severní části okresu, obec Spytihněv se nachází v západní části a obce Trnava a Vizovice v severovýchodní části okresu.

Do mikroregionu Zlínsko patří obce Držková, Fryšták, Lukov, Lukoveček, Spytihněv, Trnava, Vizovice, Zlín, Luhačovice, Zádveřice- Raková, Všemina, Lípa, Kašava, Březnice, Slušovice⁵⁰.

4.4.8 Dobrovolný svazek obcí - Mikroregion Slušovicko

Je nejmladším mikroregionem Zlínského okresu, vznikl nejpozději ze všech mikroregionů 27. října 2006. Předmětem jeho činnosti je zejména spolupráce členských obcí v oblastech školství, sociální péče, kultury, veřejného pořádku, požární ochrany, zabezpečení čistoty obcí, zavádění a rozšiřování inženýrských sítí, ochrana životního prostředí a další. Je situován v severní části Zlínského okresu.

Součástí mikroregionu jsou obce Březová, Dešná, Hrobice, Hvozdná, Neubuz, Ostrata, Podkopná Lhota, Slušovice, Trnava, Veselá, Všemina⁵¹.

⁴⁹ Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Mikroregiony Zlínského kraje 2005*. Zlín : Český statistický úřad, Krajská správa Zlín, 2006. 98 s. ISBN 80-250-1197-6.

⁵⁰ Tamtéž

Tab.č.13: Mikroregiony Zlínského okresu

Mikroregion	Centrum	Rok založení	Počet obcí	Počet obyvatel
Zlínsko	Zlín	2005	15	103 200
Otrokovicko	Otrokovice	2004	14	37 771
Slušovicko	Slušovice	2006	11	9 421
Vizovicko	Vizovice	1999	7	8 602
Lukovské Podhradí	Fryšták	2003	7	8 245
Jižní Valašsko	Štítná nad Vláří	1999	24	15 575
Ploština	Újezd	2002	9	10 238
Luhačovské Zálesí	Pozlovice	1999	20	22 011

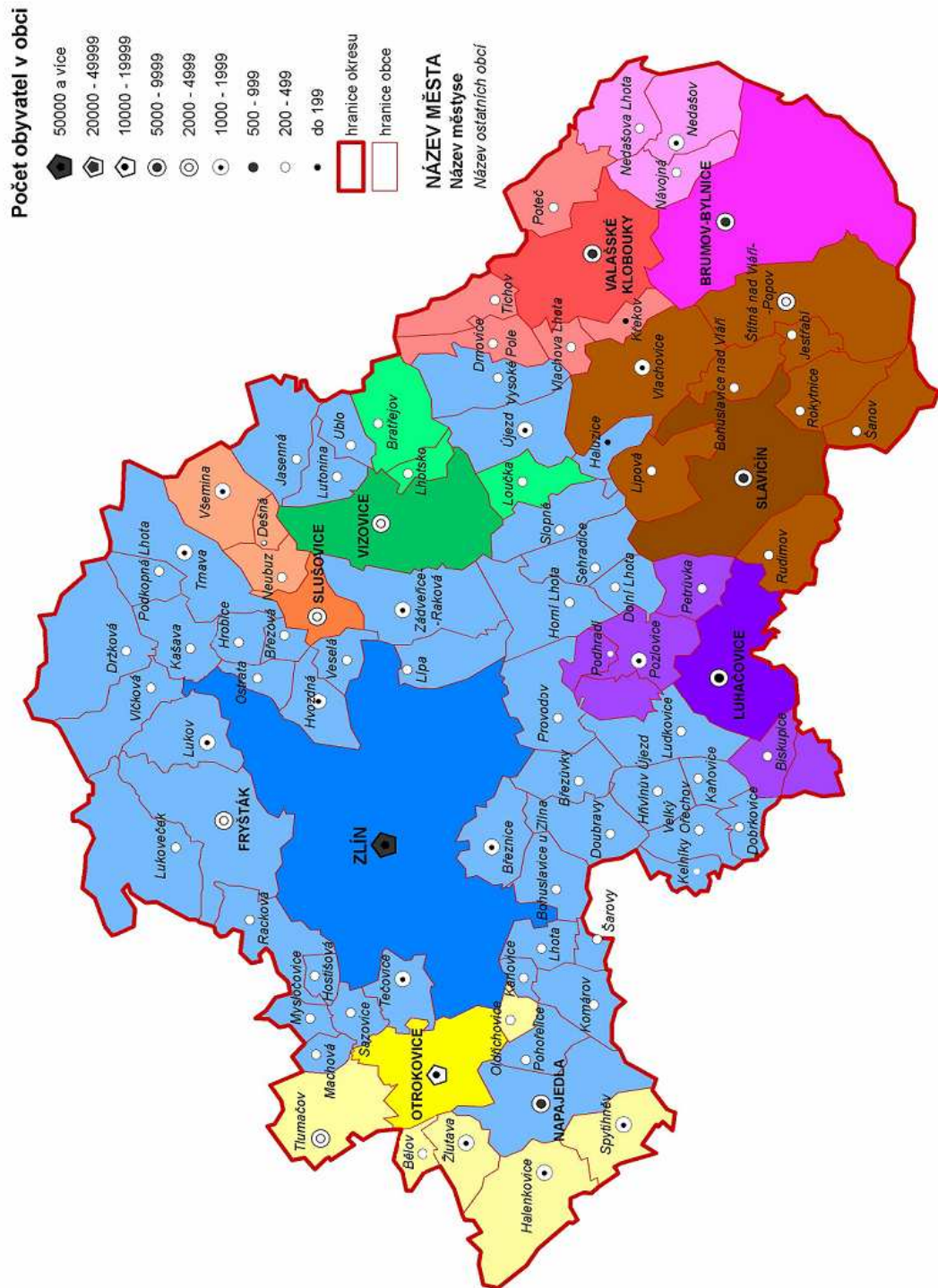
Zdroj: ČSÚ : *Zlínský kraj* [online]. 2010 [cit. 2010-04-02]. Města a obce. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/mesta_a_obce. Počet obyvatel v obcích Zlínského kraje k 31.12.2008, vlastní zpracování

Z tabulky č. 13 je zřejmé, že co se týká počtu obcí náležících do mikroregionu je nejpočetnější Jižní Valašsko s 24 obcemi. V případě, že budeme velikost určovat podle počtu obyvatel bude jednoznačně vévodit mikroregion Zlínsko, jelikož je zde zastoupeno město Zlín skoro s 80 000 obyvateli.

⁵¹ *Mikroregion - Slušovicko* [online]. 2008 [cit. 2010-04-24]. Úvod. Dostupné z WWW: <http://www.mikroregion-slusovicko.cz/>.

4.5 Nodální regiony v okrese Zlín

Za nodální neboli spádové regiony, chápeme takové regiony, které mají své spádové centrum, tedy oblast, kam lidé jezdí například do zaměstnání a spádové území, to jsou obce, odkud lidé jezdí například pracovat do spádového centra. Z následné mapy je patrné, že v okrese Zlín je 8 spádových center s větším či menším spádovým územím. Je zřejmé, že největší spádové území bude náležet k samotnému městu Zlín a k městu Otrokovice, jelikož nabízí nespočet pracovních příležitostí. Spádové území Zlína není komplexní, náleží zde i obce Jasenná, Ublo a Lutonina. Všechny tyto obce leží na hlavních silničních tazích, takže je možné, že právě z důvodu snadné dostupnosti náleží do města Zlína, přestože mají mnohem blíže k Vizovicím nebo Slušovicím. Poměrně rozsáhlé spádové území zabírá město Slavičín, nejspíše proto, že je zde podnik Prabos na výrobu obuvi, který vytváří pracovní místa pro řadu lidí. Další spádové centra představují Vlašské Klobouky, Broumov- Bylnice a Luhačovice. Nejmenší spádovou oblast mají Vizovice a Slušovice.

Obr. č.:Regiony pracovní dojížděky v okrese Zlín v roce 2001

Zdroj: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 : Dojížděka do zaměstnání a do škol.* Okres Zlín. Praha : ČSÚ, 2003. 111 s. Vlastní zpracování

ZÁVĚR

Okres Zlín se nachází na východě České republiky a spolu s okresem Vsetínským, Kroměřížským, Uherskohradištským vytváří Zlínský kraj. Kraj se rozprostírá na území 3 964 km² přičemž okres Zlín zabírá plochu 1 034 km². V okrese žije 193 154 obyvatel, čímž se stává nejlidnatějším okresem z celého kraje. Soustřeďuje se zde přibližně 33% všech obyvatel a v samotném krajském městě Zlín žije 77 853 lidí. Hustota zalidnění je 187,4 obyvatel na km² a přesahuje, jak celorepublikový průměr (132 obyvatel na km²), tak i zalidnění celého Zlínského kraje, které činí 149 obyvatel na km² (stav k 31.12.2008). Nachází se zde 89 obcí, z toho 10 měst. Ve městech, které mají více než 10 000 obyvatel je soustředěno 50,4% obyvatel z okresu Zlín, v ostatních městech žije 21,9 %.

Dominantní postavení mezi ostatními městskými sídly mají města Zlín a Otrokovice, jednak počtem obyvatel a jednak počtem pracovních příležitostí, které nabízí. Města představují stěžejní spádová centra celého okresu. Ostatní města jsou spíše malá a jsou spádovými centry jen pro nejbližší obce ve svém okolí. Ve venkovských sídlech žije 27,7 % obyvatel. Největší venkovská sídla se zpravidla nachází v blízkosti Zlína. Ve Zlínském okrese jsou zastoupeny převážně dva typy půdorysů a to je silniční a návesní, rovněž se zde vyskytuje i půdorys typický pro oblast valašska- valašská řetězová ves. Z hlediska velikosti jsou v okrese nejvíce zastoupeny obce do 1 000 obyvatel.

V poslední době dochází k vytváření mikroregionů, zejména z důvodů čerpání dotací, zlepšení kvality životního prostředí, ale také například z důvodu společného pořádání kulturních akcí, které se projevuje zvýšenou kvalitou života v těchto regionech. V okrese se nachází 8 mikroregionů a většina obcí je součástí jednoho nebo dvou mikroregionů. Okres Zlín a také celý Zlínský kraj jsou součástí euroregionu Bílé/ Biele Karpaty.

Spádová centra v okrese Zlín tvoří zejména samotné město Zlín, které má nejrozsáhlejší spádové území. Dále pak město Otrokovice, jehož spádové území zabírá také větší část obcí. Naopak nejmenší spádové území mají města Slušovice a Vizovice.

Klíčová slova:

Městská sídla, venkovská sídla, mikroregion, spádové centrum, spádová oblast,

SUMMARY

The Zlín District is located in the east of the Czech republic and together with the Kroměříž District, the Uherské Hradiště District and the Vsetín District create so-called Zlín Region. This region occupies an area of 3 964sq km whereas the Zlín District lies on the area of 1 034sq km. There are 193 154 inhabitants in the district, due to this fact the Zlín District is the most populous district of this region. There are nearly 33 % of all inhabitants and in the county seat Zlín there live 77 853 inhabitants. The density of population is 187,4 inhabitants/sq km which is more than the republic average (132 inhabitants/sq km) and also density of population of the Zlín District (149 inhabitants/sq km) - state to 31. 12. 2008. There are 89 villages (including 10 towns). In the towns with the population of more than 10 000 inhabitants there is concentrated more than 50, 4% of the Zlín district inhabitants, in other towns there live 21,9 % inhabitants.

The special position among the other urban seats is held by Zlín and Otrokovice, thanks to the number of inhabitants and job opportunities. These towns are also the attraction zone of the district. The other towns are rather small and create the centre for the villages in their surroundings. In these county seats live 27, 7% of inhabitants. The nearest country seats are located in the proximity of Zlín. There are two main types of town patterns (road and village). There is also one typical pattern for the Wallachia region, it is so-called the Wallachian chain village. There is the highest number of villages with more than 1000 inhabitants in this district.

In these days the new microregions are created, especially because of government grants, environmental improvement and also cultural events. These events take place in these micregions, which can improve life quality of people. There exist 8 microregions and majority of villages is a part of one or two of them. The Zlín District and also the whole Zlín Region is a part of the White Carpathian Euroregion.

The head seats in the Zlín District are created mainly by the towns of Zlín and Otrokovice. There are also two towns with the smallest attraction zone in this region – Slušovice and Vizovice.

Key words: urban seats, county seats, microregion, attraction zone, attraction area

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝ ZDROJŮ

BRYCHTOVÁ, Šárka; FŇUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie 1. díl, Geografie obyvatelstva, Geografie sídel*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007. 127 s.

HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha : DemoArt, 2005. 147 s.

Kolektiv autorů Českého statistického úřady. *Mikroregiony Zlínského kraje 2005*. Zlín : Český statistický úřad, Krajská správa Zlín, 2006. 98 s. ISBN 80-250-1197-6.

Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 : Dojíždka do zaměstnání a do škol*. Okres Zlín. Praha : ČSÚ, 2003. 111 s.

SHORT, John Rennie. *Lidská sídla a jejich typy : Velká geografická encyklopedie Světa*. Praha : Nakladatelství OP, 1994. 255 s. ISBN 80-85841-14-2.

ŠPELDA, Vladimír (ed.) a kolektiv. *Slavné vily Zlínského kraje*. Praha : FOIBOS a.s., 2008. 222 s. ISBN 978-80-87073-08-7.

Zlínsko. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. 783 s. ISBN 80-85048-57-4

Zlínský kraj : města a obce Zlínského kraje. [s.l.] : PROXIMA Bohemia s.r.o., 2005. Zlín, s. 249.

Zlínský kraj. Praha : ACR Alfa, s.r.o., 2006. 351 s. ISBN 80-86408-14-0

INTERNETOVÉ ZDROJE

ČSÚ [online]. © 2009 [cit. 2010-02-20]. Charakteristika kraje. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>.

ČSÚ [online]. © 2010 [cit. 2010-03-29]. Okres Zlín. Dostupné z

WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_zlin

ČSÚ: *Zlínský kraj* [online]. ©2010 [cit. 2010-04-06]. Okres Zlín. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_zlin_casrada.

ČSÚ [online]. © 2007 [cit. 2010-04-28]. Statistický lexikon obcí 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/4116-07>>.

ČSÚ [online]. ©2010 [cit. 2010-04-20]. Číselník okresů. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008>.

Euroregion Bílé- Biele Karpaty [online]. ©2009 [cit. 2010-04-21]. O Regiónie Biele Karpaty. Dostupné z WWW: <http://www.erbbk.sk/main.php?r=2&s=20>

Evropská komise, Evropská unie v České republice [online]. ©2007 [cit. 2010-04-21]. Euroregiony. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm.

Město Napajedla [online]. ©2010 [cit. 2010-03-29]. Historie Města. Dostupné z WWW: <http://www.napajedla.cz>

Město Brumov- Bylnice [online]. ©2007 [cit. 2010-03-29]. [napajedla.cz/oficialni-prezentace/mesto-napajedla/historie-mesta/#96](http://www.napajedla.cz/oficialni-prezentace/mesto-napajedla/historie-mesta/#96). Historie. Dostupné z WWW: <http://www.brumov-bylnice.cz/cz/obec/samosprava/historie/>.

Město Valašské Klobouky [online]. 2005 [cit. 2010-03-29]. Historie Valašských Klobouky a jižního Valašska. Dostupné z WWW: http://www.valasskeklobouky.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=17631&id_org=17631&id=1432&p1=1937

Mikroregion Jižní Valašsko [online]. [cit. 2010-04-24]. Obecná charakteristika. Dostupné z WWW: <http://www.jiznivalassko.cz/>

Mikroregion Luhačovské Zálesí [online]. © 2007 - 2009 [cit. 2010-04-24]. Úvod. Dostupné z WWW: <http://www.luhacovskezalesi.cz/>.

Mikroregion - Slušovicko [online]. ©2008 [cit. 2010-04-24]. Úvod. Dostupné z WWW: <http://www.mikroregion-slusovicko.cz/>

Oficiální stránky města Otrokovice [online]. 2010 [cit. 2010-03-29]. Historie. Dostupné z WWW: http://www.otrokovice.cz/newwebotr/body_pristupny_web/historie/h_hist.aspx?menu=8

PARK-KRAJINA. Dostupné z WWW: http://www.zahrada-park-krajina.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=101:zlin-funkcionalisticke-msto-v-zahradach-&catid=65:042009&Itemid=138.

Zlín. Oficiální stránky města Zlína [online]. 2008 [cit. 2010-03-13]. Historie a současnost města. Dostupné z WWW: <http://www.zlin.eu/page/18.historie-a-soucasnost-mesta/>

Regionální informační servis [online]. ©2008 [cit. 2010-04-21]. Euroregion Bílé Karpaty. Dostupné z WWW: http://www.risy.cz/euroregion_bile_karpaty_cz.

Region Bílé Karpaty [online]. © 2010 [cit. 2010-04-21]. Region Bílé Karpaty. Dostupné z WWW: <http://www.regionbilekarpaty.cz/>.

Slavičín oficiální stránky města [online]. ©2008 [cit. 2010-03-29]. Historie města. Dostupné z WWW: <http://www.mesto-slavicin.cz/cs/mesto-slavicin/historie/clanky-a-dokumenty-o-historii/historie-mesta-v-letopoctech.html>

statnisprava.cz [online]. ©2000-2010 [cit. 2010-04-28]. Okres Zlín. Dostupné z WWW: <<http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/CZ0724>>.

Ústav územního rozvoje [online]. ©2009 [cit. 2010-04-19]. Monitoring mikroregionů a rozvojových dokumentů mikroregionů. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=1924>.

Valašské Klobouky [online]. ©2005 [cit. 2010-03-29]. Historie Valašských Klobouky a jižního Valašska Město. Dostupné z WWW: http://www.valasskeklobouky.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=17631&id_org=17631&id=1432&p1=1937

Vítejte u nás ve Slušovicích [online]. ©2005 [cit. 2010-03-29]. Slušovice- historie. Dostupné z WWW: <http://www.slusovice.cz/page/1892/>

Zlín- funkcionalistické město v zahradách [online]. 2008 [cit. 2010-03-29]. ZAHRADA-
Wikipedie : otevřená encyklopedie [online]. ©2010 [cit. 2010-04-23]. Zlín. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zl%C3%ADn#Doprava>>.

SEZNAM PŘÍLOH

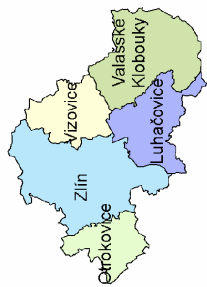
P I Administrativní rozdělení okresu Zlín

P II Správní obvody ORP Zlínského kraje

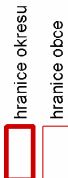
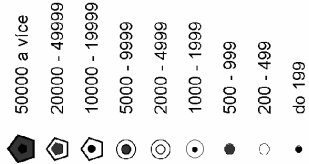
PŘÍLOHA P I: ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU ZLÍN

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU ZLÍN - STAV K 1.1.2008

Správní obvod obce s rozšířenou působností

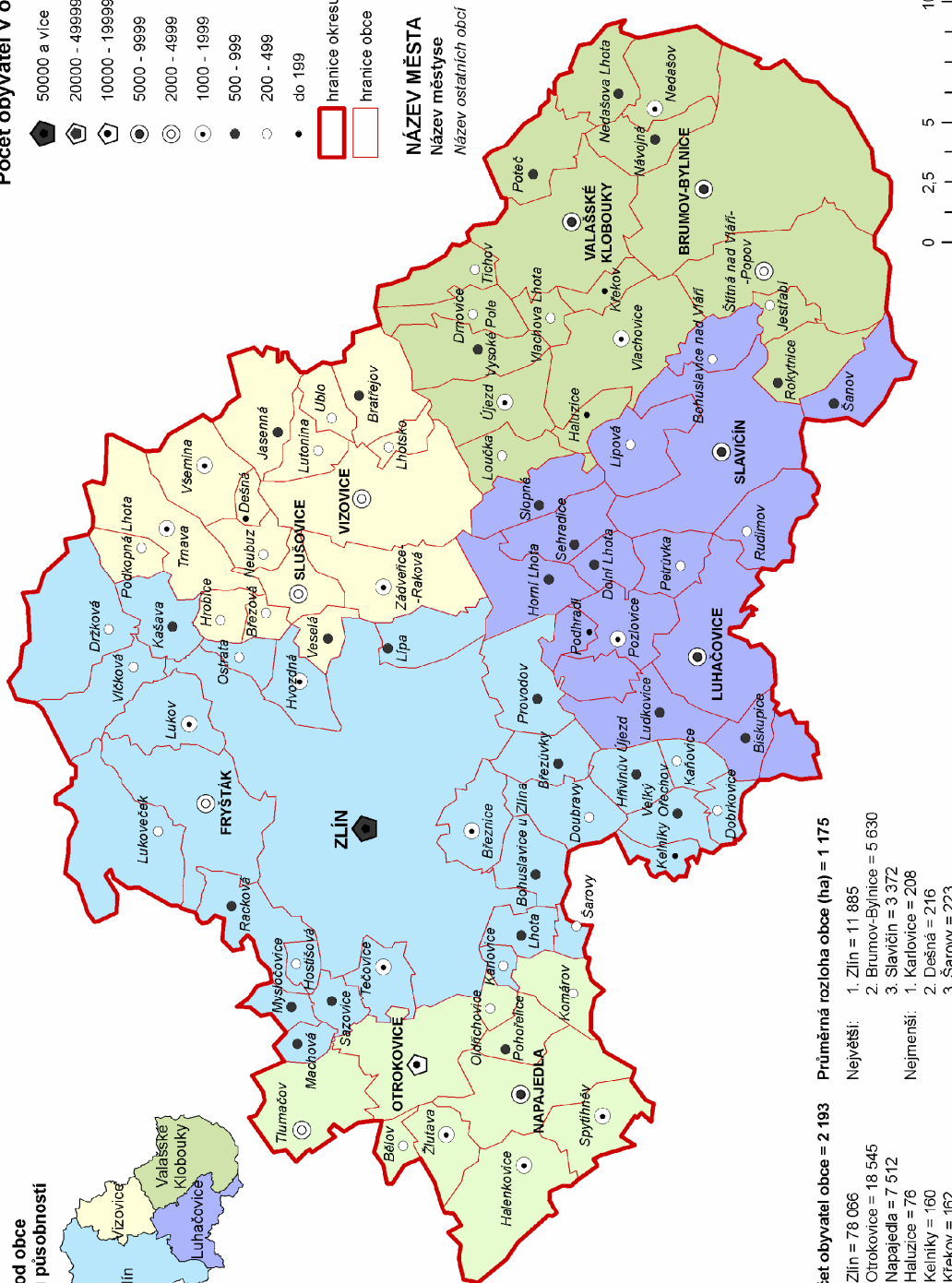
Počet obyvatel v obci

NÁZEV MĚSTA

Název městyse

Název ostatních obcí

Průměrný počet obyvatel obce = 2 193

- Největší: 1. Zlín = 78 066
2. Otrokovice = 18 545
3. Napajedla = 7 512
- Nejmenší: 1. Haluzice = 76
2. Kelníky = 160
3. Křekov = 162

Průměrná rozloha obce (ha) = 1 175

- Největší: 1. Zlín = 11 885
2. Brumov-Bylnice = 5 630
3. Slavičín = 3 372
- Nejmenší: 1. Karlovice = 208
2. Dešná = 216
3. Sarovy = 223

PŘÍLOHA P II: SPRÁVNÍ OBVODY ORP ZLÍNSKÉHO KRAJE

